

LEOPOLDOV

4-5/2023

DNES

...spomienka na teplejšie časy...

PRIDAJTE SA K NÁM!

DETSKÉ JASLE

Ambulantná forma sociálnej služby v zariadení starostlivosti o dieťa do 3 rokov veku v meste Leopoldov a v okolí.

PREČO SI VYBRAŤ NÁS _____

Čo ponúkame?

- Profesionálny a láskavý prístup
- Vzdelávacie aktivity
- Pohybové cvičenia
- Rodinné prostredie
- Priestranná záhrada
- Zdravá strava

Prevádzková doba

V pracovných dňoch
od 7.00 h do 17.00 h.

Môžem pokojne
pracovať, lebo viem,
že o moje dieťa
je dobre postarané.

O DETSKÝCH JASLIACH _____

Koľko to bude stáť?

Celodenná/poldenná starostlivosť pre Leopoldovčanov: 300/150 eur.

Celodenná/poldenná starostlivosť pre obyvateľov iných miest: 330/175 eur.

Strava (desiata, obed, olovrant, réžia): 4,10 eur.

Príspevok od štátu

Rodič, ktorý sa rozhodne využívať sociálnu službu na zosúladovanie rodinného a pracovného života, môže požiadať príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny o poskytnutie príspevku na starostlivosť o dieťa vo výške 280 eur/mesiac na účely úhrady nákladov za sociálne služby v zariadení.

Kde nás nájdete?

Gucmanova ulica 679/1
920 41 Leopoldov.

Získajte viac informácií

+421/902 712 139

 +421/902 712 139 detske.jasle@leopoldov.sk www.leopoldov.sk Gučmanova 679/1, Leopoldov

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou

K urnám v Leopoldove prišli takmer tri štvrtiny voličov

Tohtoročné predčasné parlamentné voľby sa uskutočnili v poslednú septembrovú sobotu 30. 9. Volebné miestnosti boli otvorené od 7. do 22. hodiny a voliči ich hojne navštevovali priebežne počas celého dňa a v exponovaných časoch si veru museli aj počkať v rade. Bez ohľadu na to voľby v meste ako vždy prebehli pokojne a s hojnou účasťou vyše 75 percent oprávnených voličov. V prvej tabuľke prinášame informáciu o volenej účasti v jednotlivých volebných okrskoch na území mesta.

	okrsok				
	1.	2.	3.	4.	spolu
zapísaných voličov	1072	1094	1029	281	3476
zúčastnili sa na voľbách	781	788	788	281	2638
odovzdali obálku	768	788	785	280	2621
počet platných hlasov	758	781	779	280	2598

Kým na Slovensku dosiahla volebná účasť 68,5-percentnú účasť, v Leopoldove k volebným urnám pristúpilo až 75,4 percenta oprávnených voličov, teda tri štvrtiny. Členovia komisií už počas dňa avizovali, že volebná účasť bude asi rekordná. Ak by sme odrátali 4. okrsok, ktorý bol zriadený pre obvinených v ústave na výkon väzby so zachovaným právom voliť, účasť priamo v meste by dosiahla 73,3 percenta.

V tohtoročných parlamentných voľbách kandidovalo vedno 25 politických subjektov – politických strán alebo aj koalícií. Uvádzame ich nižšie aj s číslom, s ktorým kandidovali. Vzhľadom na dlhé názvy jednotlivých volebných subjektov uvádzame jednotlivé volebné výsledky s číslom, a nie názvom politického subjektu.

1. Pirátska strana – Slovensko
2. Princíp
3. Progresívne Slovensko
4. Spoločne občania Slovenska
5. OĽANO a priatelia: Obyčajní ľudia (OĽANO), Nezávislí kandidáti NEKA, NOVA, Slobodní a zodpovední, Pačivale Roma, Magyar szívek, Kresťanská únia a Za ľudí
6. Komunistická strana Slovenska
7. Maďarské fórum, Občianski demokrati Slovenska, Za regióny, Rómska koalícia, Demokratická strana
8. Vlastenecký blok
9. Modrí, Most – Híd
10. Spravodlivosť
11. Slovenské Hnutie Obrody
12. Sloboda a Solidarita
13. Sme rodina
14. My Slovensko
15. Slovenská národná strana

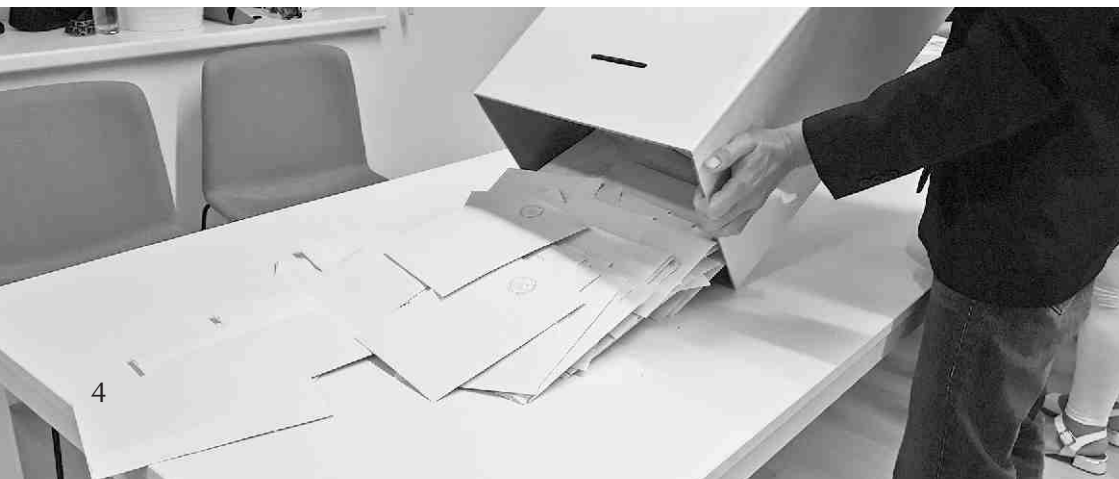
16. SMER – sociálna demokracia
17. HLAS – sociálna demokracia
18. Szövetség – Magyarok. Nemzetiségek. Régiók. / Aliancia – Madari. Národnosti. Régióny.
19. SRDCE vlastenci a dôchodcovia – Slovenská národná jednota
20. SDKÚ – DS – Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana
21. Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko
22. Demokrati
23. Kresťanskodemokratické hnutie
24. Karma
25. Republika

V nasledujúcom prehľade prinášame prehľad o počte hlasov, ktoré jednotlivé politické strany alebo koalície získali v jednotlivých volebných okrskoch v meste (politické strany označujeme ich poradovým číslom z predchádzajúceho prehľadu). Po informácii o počte hlasov v jednotlivých okrskoch nasleduje informácia o počte hlasov v celom meste, na porovnanie uvádzame poradie politických strán alebo koalícií podľa počtu hlasov v meste a na Slovensku a napokon aj percentuálne vyjadrenie počtu hlasov získaných v meste a v celoslovenskom meradle.

Z prehľadu takisto vyplýva, že absolútnym favoritom tohtoročných parlamentných volieb bola v meste strana Smer – sociálna demokracia, ktorá získala 31,09 percenta všetkých hlasov a dokonca o 8 percent viac ako v celorepublikovej štatistike. Na druhom mieste skončilo Progresívne Slovensko (18,51 % s polpercentným plusom oproti celoslovenským výsledkom) a na treťom mieste Hlas – sociálna demokracia (16,2 %, čo je o 1,5 percenta viac ako v celorepublikovom meradle).

Od štvrtého miesta sa výsledky leopoldovských volieb v porovnaní s celoslovenským poradím pomerne odlišujú. Štyri z kandidujúcich strán, hnutí alebo koalícií v meste nezískali ani jeden hlas (Modrí, Most – Híd; Spravodlivosť; SDKÚ – DS – Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana).

Vo väznici (okrsok č. 4) odovzdalo svoj hlas 280 osôb (24,8 % oprávnených voličov). Z nich 127 volilo stranu Smer-SD, Progresívne Slovensko získalo 72 hlasov, tretí Hlas-SD 32 hlasov a štvrté miesto obsadila Sme rodina s desiatimi hlasmi. Okrsková volebná komisia mala sídlo v budove mestského úradu a za voličmi vo väzbe alebo výkone trestu odňatia slobody prišla s prenosnou volebnou urnou. Len pre zaujímavosť dnes má väznica kapacitu viac ako 1400 väznených osôb.

	okrsok					poradie		percentá	
	1.	2.	3.	4.	spolu	mesto	SR	mesto	SR
1.	3	2	2	3	10	14	14	0,39	0,31
2.	-	-	-	1	1	18	21	0,04	0,06
3.	124	132	153	72	481	2	2	18,51	17,96
4.	-	1	1	-	2	17	19	0,08	0,08
5.	53	36	41	7	137	6	4	5,27	8,89
6.	3	-	5	3	11	13	13	0,42	0,33
7.	-	2	-	1	3	16	16	0,12	0,11
8.	-	-	1	1	2	17	24	0,08	0,04
9.	-	-	-	-	-	-	15	-	0,26
10.	-	-	-	-	-	-	23	-	0,04
11.	-	8	6	-	14	12	22	0,54	0,04
12.	28	44	42	4	118	8	6	4,54	6,32
13.	10	21	17	10	58	10	11	2,23	2,21
14.	1	-	1	-	2	17	17	0,08	0,09
15.	37	50	53	5	145	4	7	5,60	5,62
16.	247	220	213	127	807	1	1	31,06	22,94
17.	148	131	110	32	421	3	3	16,20	14,70
18.	-	-	-	3	3	16	9	0,12	4,38
19.	-	-	1	-	1	18	20	0,04	0,07
20.	-	-	-	-	-	-	25	-	0,02
21.	11	8	7	-	26	11	12	1,00	0,84
22.	23	33	19	2	77	9	10	2,96	2,93
23.	28	40	72	3	143	5	5	5,50	6,82
24.	2	2	1	-	5	15	18	0,58	0,08
25.	40	51	34	6	131	7	8	5,04	4,75

Počas volebnej soboty členovia volebných komisií nezaregistrovali žiadnej prejavy narušenia volieb a vďaka dobrej organizácii práce pomerne rýchlo volebné komisie nahlásili volebné výsledky. Poslednú okrskovú zápisnicu leopoldovské komisie o priebehu a výsledku volieb nahlásili o pol druhej v noci.

Spracoval J. Hladký.

Hodové umelecké pel-mel

Sviatok nášho patróna sv. Ignáca Leopoldovčania oslávili počas posledného júlového víkendu. Tradičné hodové podujatia odštartovali v piatok 28. júla o 18.00 hod. futbalisti zápasom Leopoldov – Červeník Starí v areáli MTK. O veľký záujem a napokon aj aplauz sa očakávané postarala kapela Hex so svojimi hitmi, ktoré prezentovala od 20. hodiny na námestí a presne v tom čase sa pre tých, ktorí sa rozhodli ísť tancovať, sa začínala hudobná zábava v Spolkovej záhrade.

Sobotnú sobotu rozbíjali leopoldovskí tenisti tradičným Hodovým tenisovým turnajom vo štvorhre. Hoci búrkové mraky sa začali popoludní objavovať aj v okolí mesta, neodradilo to návštevníkov a o 16. hodine prišli do sobášnej siene mestského úradu, kde primátorka T. Kavuliaková otvorila výstavu drotára a Leopoldovčana Martina Bačuru, ktorého výrobky môžete vidieť napríklad aj v On-line múzeu drotárov a drotárskeho remesla. Umeleckú transformáciu jeho videnia sveta sme tak mohli obdivovať aj doma. Miniaturne a aj pestrofarebné výrobky na výstave s priliehavým názvom Mojimi očami 2023 reprezentovali drotárovo nenapodobiteľné vnímanie všetkého, čo nás obklopuje – prírody, hmyzu, architektúry, ba i ľudského, osobitne ženského tela. Nechýbali na nej ani typické leopoldovské reálie v podobe drôtom stvárných stavebných objektov na námestí – kostola, prániera i mosta na Trolaskoch, ale i samotného parku v podobe stromov vyrobených z drôtu. Ojedinelú a prvú výstavu umelca v jeho meste si mohli návštevníci pozrieť do pondelka večera a umelca predstavíme aj na stránkach nášho časopisu.

Podvečer si fanúšikovia futbalu mohli na štadióne pozrieť futbalový zápas medzi Leopoldovom a ŠK 2011 Pečeňady a o 19. hodine hodové námestie opäť ožilo hudbou

v podobe koncertu populárnej domácej kapely Miňo Košťál & Band. O 21. hodine ju po krátkej príprave pódia vystriedala legendárna a, samozrejme, sčasti obnovená kapela Modus, ktorá s veľkým úspechom odprezentovala svoje staršie i novšie hity. Od 20. hodiny dobrovoľní hasiči rozbíjali v Spolkovej záhrade hudobnú zábavu.

Aj nedeľné doobedie patrilo tenisu, keď sa na antuke odohrali finálové zápasy hodového tenisového turnaja. V sviatočný deň sa zmenila aj hudobná ponuka sprievodných podujatí. O 16. hodine sa v Spolkovej záhrade začala regionálna folklórna prehliadka piesní a tancov s názvom Folklórne Mestečko.

Náš Klub slovenského folklóru Mestečko pripravil na hodovú nedeľu už štvrtý raz Regionálnu folklórnu prehliadku piesní a tancov Folklórne Mestečko. Pásmo leopoldovských folkloristov a ich hostí malo priliehavý názov *V tom Mestečku na hodoch* a režisérsky a dramaturgicky ho viedol vedúci klubu Milan Klačko.

Na pódiu Mestečania privítali takých *bardov* a propagátorov folklóru, akými sú Folklórny súbor Dudváh z Križovian, Terchovský folklórny súbor Blancier zo Žiliny, manželov Vachanovcov zo Šulekova a hudobno-tanečnú spoločnosť sprevádzanú spevom im robil náš Klub slovenského folklóru Mestečko.

Husličkové sólo otvorilo folklórne popoludnie. Do života sme uviedli naše nové CD *Mestecké piesne*, o ktorom sme písali v predchádzajúcom čísle časopisu, a potom sa na pódiu postupne predstavili všetci hodoví účinkujúci. Ako prví sa predstavili naši folkloristi v spomienkovom pásme *Ako sme hodovali*. Manželia Vachanovci so sprievodom harmoniky v duete interpretovali ľúbostné piesne. Precízne párové aj dievčenské tance a spevy umocnené pôvabnými kroji v predvedení folklórnym súborom Dudváh z Križovian vystriedal Folklórny súbor Blancier. V ich podaní s originálnou terchovskou muzikou, ktorá doslova rozohrala všetky žilky, zaznelo pásmo *Zo salaša*.

Po Terchovancoch zanôtil svojím typickým pokojným hlasom a za podpory fujary Ľubo Janec. No a potom pódium roztancovali leopoldovskí folkloristi v pestrých šarišských

krojoch temperamentným, dynamickým šarišským folklórnym pásmom Na valale odetí. Záverečná rezká Kenderička roztlieskala celú Spolkovú záhradu. Dlhotrvajúcim aplauzom odmenilo publikum všetkých účinkujúcich. Poďakovanie a spoločný čardáš ukončil príjemné popoludnie, hoci bolo poznačené aj búrkou.

Popoludní sa na pódiu na námestí na svoj večerný koncert pripravovali členovia verešvárskeho Art Music Orchestra, ktorí večer o 19. s veľkým úspechom odprezentovali svoj bohatý repertoár tradičných, populárnych aj filmových piesní a skladieb. Aj v tomto prípade mesto – organizátor leopoldovských hodov – staval na istotu.

Napriek vrtochom hodového počasia sa aj deti mohli dostatočne vyjašiť na kolotočoch a typických púťových atrakciách, ktoré bolo tentoraz rozmiestnené na Trolaskoch aj v časti medzi tenisovými kurtmi a štadiónom MTK. Nechýbali ani stánky s cukrovou vatou či hračkami alebo tradičným púťovým sortimentom.

J. Hladký

Spomienka na protiprávne väznených

Leopoldov sa opäť po roku uskutočnila 23. augusta pietna spomienka na nespravodlivo väznených. Začala sa svätou liturgiou vo farskom Kostole sv. Ignáca a slúžil ju pomocný biskup Bratislavskej eparchie vladyka Milan Lach, SJ, spolu s kňazmi Ordinariátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR, Bratislavskej eparchie a Rádu sv. Bazila Veľkého.

Po jej skončení sa hostia z bývalého Česko-Slovenska položili veniec k pamätnej tabuli väznených biskupov, kňazov a veriacich, umiestnenej pri vchode do kostola. Oficiálna pietna spomienka za účasti Hudby Ministerstva vnútra SR a čestnej stráže zo Zboru väzenskej a justičnej stráže pri pamätnej tabuli pred západnou bránou leopoldovskej väznice, jednej zo symbolov politických procesov osobitne z druhej polovice 40. a z 50. rokov sa začala kladením vencov a štátnou hymnou SR. Prítomní boli podpredseda

Národnej rady SR Gábor Grendel, verejný ochranca práv Róbert Dobrovodský, plk. Beniak z Vojenskej kancelárie prezidenta SR, poslankyňa Európskeho parlamentu Miriam Lexmann, štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Peter Mišík, štátny tajomník Ministerstva spravodlivosti SR Peter Sepeši, generálny tajomník Služobného úradu Ministerstva obrany SR, zástupca Velvyslanectva Českej republiky, podpredseda Trnavského samosprávneho kraja Patrik Voltmann, námestník generálneho riaditeľa ZVJS plk. Adrián Baláž, predseda Správnej rady Ústavu pamäti národa Jerguš Sivoš, dekan Veliteľstva pozemných síl za Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v OS SR a OZ SR a za Evanjelickú cirkev a. v. na Slovensku kpt. Ondrej Rišiaň, väzenský dekan mjr. Gabriel Dzvoňár za Ordinariát OS a OZ SR, protoihumen Rádu sv. Bazila Veľkého o. Vladimíra Sedláček, OSBM, Milena Blatná za Konfederáciu politických väzňov Slovenska a predsedu Regionálnej pobočky Bratislava – mesto organizácie Politický väzni Zväz protikomunistického odboja III. odboj Jozef Dečo. Mesto Leopoldov na pietnej spomienke zastupovala prednostka mestského úradu Adriana Urbanová.

Hostom sa prihovorili G. Grendel, R. Dobrovodský, M. Lexmann, P. Voltmann, O. Rišiaň, J. Dečo a svedectvá predniesli deti politických väzňov Eliáš Jakubjanský a Soňa Faboková. Po položení vencov delegáciami KPVS, PV-ZPKO a TTSK k pamätníku príslušníkov väzenskej stráže, ktorí zahynuli pri výkone služby počas smutne známej leopoldovskej masakry, sa prítomní presunuli na bývalý väzenský cintorín „za štrekou“, ako sa neraz nazýva v dobových svedectvách. K pamätníku položili vence zástupcovia TTSK a KPVS a svedectvo dcéry politického väzňa predniesla Anna Mária Pardubská.

Zakončenie programu bolo pri symbolickom hrobe neznámeho politického väzňa. Peter Sandtner v príhovore osvetlil okolnosti exhumácie biskupa Pavla Petra Gajdiča pred 55 rokmi. K symbolickému hrobu položili vence zástupcovia KPVS a TTSK a vладыka Milan Lach odslúžil panychídu za zosnulých politických väzňov. Po obede vладыka Milan a otcovia baziliáni navštívili väznicu, kde položili vence k pamätným tabuliam na celách, v ktorých zomreli blahoslavení P. P. Gajdič a M. D. Trčka.

(ra, kpvs)

Na Orave i vo Viedni

Členovia OZ SZTP Leopoldov využívali na spoločné aktivity príjemné počasie aj v letnom a prázdninovom období. V stredu 26. júla sa vybrali na výlet na Oravský hrad. Cestovali sme spoločne vlakom – rýchlo a veselo. Na rozľahlom Oravskom hrade sme mali dohodnutú komentovanú prehliadku, ktorá trvala tri a pol hodiny. Lektor, ktorý nás sprevádzal, nám veľmi dobre a dopodrobna vyrozprával jeho históriu a poukazoval nám pamiatky hradu. Prehliadku a chodenie po schodoch, ktorých bolo údajne osemsto, sme zvládli dobre, boli sme síce unavení, ale stálo to za to.

Po prehliadke sme sa všetci posilnili obedom a kávou a čakala nás cesta domov. Spiatočná cesta vlakom nás ironicky utvrdila v tom, ako dobre to je vymyslené v tom novom cestovnom poriadku – ako v Kocúrkove. Ráno rýchlik nestojí v Leopoldove, takže treba ísť do Trnavy, ale, samozrejme, skoršie, aby bola rezerva na ďalší spoj, lebo azda každý vlak má meškanie. Ale stihli sme. Horšie to bolo naspäť. Niektorí v dobrej viere, že budú o hodinu skôr doma, išli na rýchlik do Žiliny, pretože ten stojí aj v Leopoldove, ale smola – ubzíkol im rovno pred nosom. Tak čakali na ďalší spoj a nastúpili do toho vlaku, ktorým sme išli my a ktorý mal, ako ináč, meškanie a, samozrejme, nestál v Leopoldove. Po príchode do Trnavy sme bežali na prípoj do Leopoldova, zasa smola, nepočkal nás. Načo by aj čakal, veď o hodinu nám išiel ďalší... Takto sme my cestovali Železničnou spoločnosťou Slovensko, ale nič to neubránilo na tom, že sme si výlet užili a spokojní sa vrátili domov. Nuž, nie všetko sa nám v ten deň vydarilo, pretože aj počasie bolo ako zo zlej objednávky – celý čas nám pršalo. Nič to, výlet sme zvládli v pohode, s úsmevom a peknou spomienkou na perlu Oravy.

Vydareným podujatím bola aj cesta výletnou loďou z Bratislavy do Viedne. Vo Viedni sme mali naplánovanú komentovanú prehliadku mesta. Počasie nám žičilo celý deň a aj počas plavby loďou z Bratislavy do Viedne. Na vonkajších palubách sme mali nádherný výhľad na obidve mestá na Dunaji. Po ceste sme mali možnosť vidieť hrad Devín i mestečko Hainburg. V prístave nás už čakala turistická sprievodkyňa, ktorá nás zaviedla na rôzne zákutia mesta a ukázala nám najdôležitejšie viedenské pamiatky a symboly mesta. Po prehliadke nám zostal čas na občerstvenie, zmrzlinu a kávu a spokojní sme sa vrátili domov.

Z. Karabová

Naši folkloristi vo vysielaní RTVS

Na ARTpódium pri zvonici organizátori verešvárských Slávností spevu, hudby a tanca pozvali mestechských folkloristov už tretíkrát. Pozvanie zahrňovalo aj vstupy do živého vysielania Rádía Regina Západ, konkrétne do relácie Hudobné pozdravy – a tak 6. augusta po prvýkrát zazneli naše mestechské piesne po celom západnom Slovensku.

Prvý vstup – tóny fujary, charakteristický spev Luba Janeca a sprievod cimbalu, v druhom vstupe vystriedali mužské spevy mestechských piesní, ktoré sú súčasťou CD Mestechské piesne. Po skončení živého vysielania Rádía Regina sa členovia Leopoldovského klubu slovenského folklóru Mestecho v programe Malebná cesta dole Váhom predstavili folklórnym pásmom *Ako sme hoduvali*, v ktorom piesne a tance striedali veselé spomienky na mestechské hody v minulosti. Hoci tohtoročným slávnostiam počasie neprialo, chlad ani dážď úplne neodradil priaznivcov folklóru. Mnohí prišli, zaplnili prekryté sedenie, zabavili sa a zatlieskali.

Našich folkloristov si môžete vypočúť na tejto internetovej adrese Hudobných pozdravov v archíve RTVS: <https://www.rtvs.sk/radio/archiv/1607/2110407> (od 27 min. a 23 sek. – fujara, spev, cimbal a od 1 hod. 15. min 30 sek. – mužské spevy).

Elena Slamková

Rozhodli to Nerozhodní

Sobota 26. augusta už po sedemnásty raz patrila gulášovým majstrom, ktorí sa rozhodli predstaviť svoje kulinárske zručnosti, a ich tímom v populárnej súťaži vo varení guláša, v ktorej však ani tak nejde o to, kto reálne zvíťazí, ale že sa stretnú priatelia v zdravom priateľskom súťažení v príjemnej atmosfére.

A v nej sa niesol aj tento ročník leopoldovskej gulásovej prehliadky. Počasie vyšlo na jednotku – nebolo horúco ani nepríjemne – a pri dobrej hudbe išlo krájanie zemiakov, mäsa, cibule a príprava všetkého potrebného skutočne odruky nielen v jednotlivých súťažných družstvách, ale aj v mestskej poľnej kuchyni, ktorá sa starala o tri kotly guláša pre návštevníkov. Hlavnú varešku mala v rukách dlhoročná kuchárka mestských gulášov Dada Štitáková, ktorej sa o oheň pod kotlami počas celého dňa starali Stanislav Piovarčí, Matej Jančár a Stanislav Luha. V gulásovej kuchyni zasa výdatne pomohli Zdena Karabová, Zuzana Luhová, Zlatica Žihlavsá, Zuzana Šompláková, Lýdia Ďurišová, Mária Gažíková, Milka Ilková a Henrieta Malovcová. O ozvučenie vstupov so súťažiacimi družstvami a vyhodnotenia súťaže sa ochotne postaral Pavol Karaba.

Po 16. hodine súťažné družstvá už dovárali svoje guláše a mohla zasadiť porota, ktorá si všimla všetky dôležité vizuálne, konzistenčné aj chuťové atribúty gulášov. Náročnú úlohu ochutnať a ohodnotiť vzorky všetkých gulášov vrátane toho mestského (ale nesúťažného) na seba vzali zakladateľ súťaže a bývalý primátor Milan Gavorník, hlavná kuchárka Dalimíra Štitáková, Anežka Benková, Dano Kabát a Terézia Trnková. Aby súťažiaci nečakali na výsledky, primátorka mesta T. Kavuliaková si na tanečný parket v Spolkovej záhrade zvolala všetky družstvá a hovorcu poroty Milana Gavorníka, s ktorým im oznámila, ktoré

guláše najviac zaujali porotcov. Podľa všetkých zainteresovaných do hodnotenia jednoznačným víťazným gulášom bol ten, ktorý uvarilo družstvo Nerozhodní (Jožko Šantavý s priateľmi) – získali až 49 bodov z 50, ktoré mohli porotcovia udeliť. Družstvo získalo zápis na putovnú misu víťazov leopoldovských gulášov, Rad zlatej varešky, ktorá je počas roka vystavená v kvetinárstve Lila, sto-eurovú výhru diplom a reprezentačné predmety mesta. Na druhom mieste s 38-bodovým ziskom druhý najchutnejší guláš uvaril Gulášový prápor a na treťom so ziskom 36 bodov Švagrovci. Tieto dve družstvá od vedenia mesta dostali finančnú odmenu a napokon všetky zúčastnené družstvá diplomy a reprezentačné predmety.

V tom čase si deti a tí, čo ešte stále boli hladní, mohli opieť na ohni

špekáčiky a vychutnávať príjemnú sobotnú gulášovú párty v rozhovoroch. Jedným z nich bolo aj stretnutie s Leou Horniakovou, mimoriadne úspešnou slovenského motošportu, ktorá predstavila svoju buginu a návštevníkov prilákala aj ponukou sytených nápojov s fotkou našej reprezentantky a predstavením svojho úspešného, avšak organizačne aj finančne náročného motopríbehu. Lea, čerstvá absolventka našej základnej školy, neexceluje len v rámci Slovenska, ale už viac ráz sa stala šampiónkou viacerých medzinárodných motosúťaží a v tomto roku úspešne obhájila titul majsterky Zóny strednej Európy. Pretekala na nich v Slovinsku so svojou junior buggy 600cm³ v kategórii Buggy 1600cm³. V prvej rozjazde si udržala prvenstvo, v druhej si vybojovala 3. miesto, vo finále vybojovala 2. miesto v Buggy 1600 a napokon víťazstvo v junior buggy. Spolužiakov a fanúšikov zaujal jej príbeh o vytrvalosti a zdanlivo nemožnom a vďaka svojej spontánnosti a prirodzenosti sa od jej buginy nikomu nechcelo.

Podvečer a večer v príjemnej atmosfére v Spolkovej záhrade dokreslovala sympatická hudobná produkcia a napokon ho uzavrela symbolická vatra SNP, o ktorej bezpečnosť sa ako obvykle starali členovia nášho Dobrovoľného hasičského zboru.

J. Hladký

Členovia SZTP na troch podujatiach

Členovia leopoldovského Slovenského zväzu telesne postihnutých sa v posledných mesiacoch stretli na troch zaujímavých podujatiach. Ešte v septembri boli v Bratislave na tradičnej akcii v rozhlasovej pyramíde, pripravili pre všetkých členov príjemné posedenie a boli aj na výlete vo Vysokých Tatrách.

Po troch rokoch po covidovej prestávke znovu otvorila Rádio Regina svoje dvere dokorán a už tradične sa Leopoldovčania vybrali na Deň otvorených dverí Rádia Regina, kde bol pripravený bohatý program plný zážitkov, zábavy, ale aj poučenia a milých stretnutí. Každý si tam našiel niečo pre seba. „Ochutnali sme tam zdravé koláčiky, pagáčiky, praclíky a tiež aj dobré víno. Po dobrom občerstvení sme sa porozprávali s pani Galisovou, ktorá má pod palcom Fórum pomoci starším a ponúkla nám svoje rady formou besedy pre našich členov. Boli tam rôzne poradne, záujemcom poradila napríklad Slovenská advokátska komora, Národná banka Slovenska a Eduard Jakubek zo Slovenského zväzu záhradkárov. Bolo aj veselo, na verejnej nahrávke folklórnej relácie Zahrajte mi túto, ktorú moderovala Mirka Záhumenská vystúpili spevácka skupina FS Jelenčan z Jelenca, cimbalová muzika Kámarádzi ze Záhorá a LH Bellö z Hurbanova. Záver patril koncertu Country skupiny Neznámi, ktorý moderoval Martin Jurčo. Takto sme strávili pekný a obohacujúci deň, v ktorom sme boli veľmi spokojní,“ zhŕňa predsedníčka Zdenka Karabová.

V septembri sa aj vďaka finančnému príspevku Mesta Leopoldov členovia SZTP už po tretí rok vybrali na 6-dňový rekreačný pobyt vo Vysokých Tatrách. Strávili ho v príjemnom prostredí v hoteli Kontakt v Starej Lesnej. Slnečné počasie bolo ako stvorené na individuálne výlety po okolí, prechádzky okolo Štrbského plesa alebo aj náročnejšie

vysokohorské túry. V rámci pobytu absolvovali aj spoločný výlet do mesta Kežmarok s odborným výkladom turistickej sprievodkyne. „V historickom centre mesta sme si prezreli veľkolepé renesančné meštianske domy, radnicu, redutu, gotickú Baziliku sv. Kríža, renesančnú zvonicu a Kežmarský hrad. Veľmi sa nám páčila prehliadka bývalého Evanjelického lýcea s unikátnou knižnicou, ktorá je najväčšou historickou školskou knižnicou v strednej Európe. Rovnako nás zaujala aj prehliadka

dvoch evanjelických kostolov augsburského vyznania: vzácneho dreveného artikulárneho Kostola Najsvätejšej Trojice zo začiatku 18. storočia, ktorý je zapísaný v zozname pamiatok UNESCO, a Nového evanjelického kostola z konca 19. storočia, v ktorom je pochované sedmohradské knieža Imrich Tököli, a ktorý svojím vzhľadom pripomína mešitu. Unavení po výletných trasách sme oddychovali vo wellness, kde sme si užívali dokonalý relax. Všetci sme sa zhodli, že pobyt sa vydaril a domov sme sa vrátili spokojní a oddýchnutí,“ hovorí Zdenka Karabová.

V októbri si pripravil výbor SZTP-ZO Leopoldov pre svojich členov posedenie, ktoré sa nieslo v znamení mesiaca úcty k starším. Pozvanie na stretnutie prijala aj primátorka mesta Leopoldov Terézia Kavuliaková. Žiaci Základnej školy v Leopoldove spolu s pani učiteľkou Andrašíkovou si pripravili pekný a milý kultúrny program s hudbou a poéziou pre seniorov. Po občerstvení, zákusku a kávičke nasledovala voľná zábava spojená s dlhými rozhovormi. Kultúrnu bodku za podujatím napokon dala naša skupina Mestečanka, ktorá svojou hudbou a spevom rozospievala celú jedáleň.

(maju)

Cena CE ZA AR pre Mestský úrad v Leopoldove

V Starej tržnici v Bratislave slávnostne vyhlásili laureátov Ceny za architektúru CE ZA AR 2023 (názov vznikol ako skratkové slovo Cena za architektúru). Do ocenenia CE ZA AR bolo prihlásených 95 diel zrealizovaných podľa návrhu slovenských architektov. V kategórii Občianske a priemyselné budovy sa stal laureátom Mestský úrad v Leopoldove. Porota ocenila silný výraz v exteriéri (až nečakaný), ktorý sa prenáša do dvoch najväčších priestorov interiéru (sobášna sieň a zasadačka), ktoré pôsobia až nadštandardne. Ohodnotila ho ako skvelý príklad verejnej stavby. Stavbu zrealizoval ateliér zerozero, architekti Irakli Eristavi, Pavol Šilla, Juraj Červený a krajinný architekt Rastislav Mochnacký. Medzinárodná porota rozhodovala precízne, navštívila 28 stavieb z nich počas 1600 km dlhej cesty naprieč Slovenskom a susedným Českom. Okrem toho sa detailne zoznámila s dvomi dielami slovenských architektov, ktoré nemohla navštíviť osobne, a vybrala 21 nominácií v šiestich kategóriách. Zaujímavosťou tohto ročníka je, že dve z týchto diel sa nachádzajú mimo územia Slovenska a ďalšie bolo možné vidieť iba počas niekoľkých dní v

rámci letného hudobného festivalu. Tak ako v uplynulých ročníkoch boli nominácie rozdelené do piatich typologických kategórií: Rodinné domy, Bytové domy, Občianske a priemyselné budovy, Interiér, Exteriér a Fenomény architektúry.

Všetci, ktorí žijeme vo svojich domovoch, používame verejné priestranstvá, fungujeme pracovne či vo voľnom čase v rôznych budovách a priestoroch. Sme rôzni: laici, súkromní či verejní investori, architekti a ďalší odborníci, ktorí sa zúčastňujú na finálnej podobe architektonického diela. Estetická

kvalita, trvácnosť realizácií a najmä ich energetická a sociálna udržateľnosť je zodpovednosťou nás všetkých, nás všetkých sa týka. Potvrdzujú to aj slová predsedníčky SKA, architektky Nory Vranovej: *„Asi najdôležitejšia úloha projektu CE ZA AR je scitlivovanie verejnosti voči kultúrnemu prínosu architektúry a prezentovanie príkladov dobrej praxe. Lebo zodpovednosť za tvorbu urbánneho prostredia a krajiny nesieme všetci – architekti, urbanistky, krajinári, ale aj obyvatelia Slovenska reprezentovaní samosprávami a verejnými inštitúciami.“*

Členovia medzinárodnej poroty aj v 22. ročníku pri posudzovaní súťažných diel brali na zreteľ tento kľúčový význam architektúry a dôležitosť navrhovania s ohľadom na súčasné potreby spoločnosti. Porota zložená z domácich a zahraničných odborníkov a odborníkov hodnotila 95 prihlásených diel, v užšom výbere spoločne navštívila 28 z nich. Z následných nominácií napokon určila víťazné diela v jednotlivých kategóriách.

(asb) foto Matej Hakár

Ondrej Marko

„Teším sa zo všetkých úspechov mesta. Na poli architektúry sme veľkým vzorom pre mnohé samosprávy a môžeme byť na Leopoldov hrdí.“

Aj Nový park má ešte šancu

Aj keď cez týždeň je najčastejšie v Bratislave, predsa len so svojim mestom je spojený nielen cez svoju rodinu a korene. Ondrej Marko je

architekt a je jedným z tých, ktorí rozbehli dovtedy tak trochu spiaci život v Leopoldove. Ak hovoríme o architektúre, tak určite. Pred desiatimi rokmi sa ako čerstvý absolvent architektúry začal angažovať, aby sa mesto jeho detstva a mladosti rozvíjalo koncepcnejšie. Dnes pôsobí vo svojom ateliéri 2021 v Bratislave, no je aj členom mestskej stavebnej komisie v Leopoldove.

Nové sídlo vedenia mesta, ktoré navrhli prešovskí architekti ateliéru Zerozero, sa ocitla vo finále tohtoročného ocenenia za najlepšiu architektúru CE ZA AR a nakoniec cenu v kategórii Občianske a priemyselné budovy aj získala. Pred časom poskytol Ondrej Marko rozhovor aj pre známy denník a pripomenul, že Leopoldov z hľadiska počtu obyvateľov nie je tak celkom mestom, ale práve nový objekt úradu mu túto mestskú pozíciu ideálne vtlačá. Do dedinskej atmosféry vstupuje žiarivý monolit, prinášajúci honor, a bezpochyby dvíha sebavedomie, konštatovali noviny a pripomenuli, že sofistikovaný detail veľkých nástenných hodín akoby hovoril, že sem treba vzhliadať a že tu sa riešia vážne veci. Až by sa mohlo zdať, že v Leopoldove pristálo UFO a na ceste k skutočnému mestu boli preskočené hneď dve priechy naraz.

Z akej rodiny pochádzate?

Moji starí rodičia z matkinej strany sa usadili po svadbe v Leopoldove. Babka Elena Pachová bola učiteľka v miestnej škole, dedko Ivan Pach bol úradník v trnavskej nemocnici a za mladí ochotník v miestnom súbore. Mama Mária Marková pracovala prakticky celý život v lekárni v Leopoldove, otec Ján pochádzal zo Spiša, za mamou sa prisťahoval po svadbe. Mám staršieho brata Jána, ktorý aj s rodinou žije tiež v Leopoldove. Detstvo v Leopoldove som prežíval aj v miestnom kresťanskom spoločenstve. Počas mojej mladosti tu pôsobilo viacero kňazov, ktorí vytvárali dobré podhubie pre komunitný život. Mám pocit, že aj v súčasnosti to funguje podobne. Bol som aj členom skautskej družiny, ktorú tu založil Pavol Marek. S ním sme dôkladne presnorili okolitú prírodu. Prázdniny som trávil u spomínaných starých rodičov, ktorí bývali na Piešťanskej ceste, ale aj na futbalovom ihrisku, sledovaním výstavby kolotočov na dnes už neexistujúcej trávnej ploche pri železničnej trati, ktorú sme volali Majer, prípadne kúpaním sa na Štrkovke.

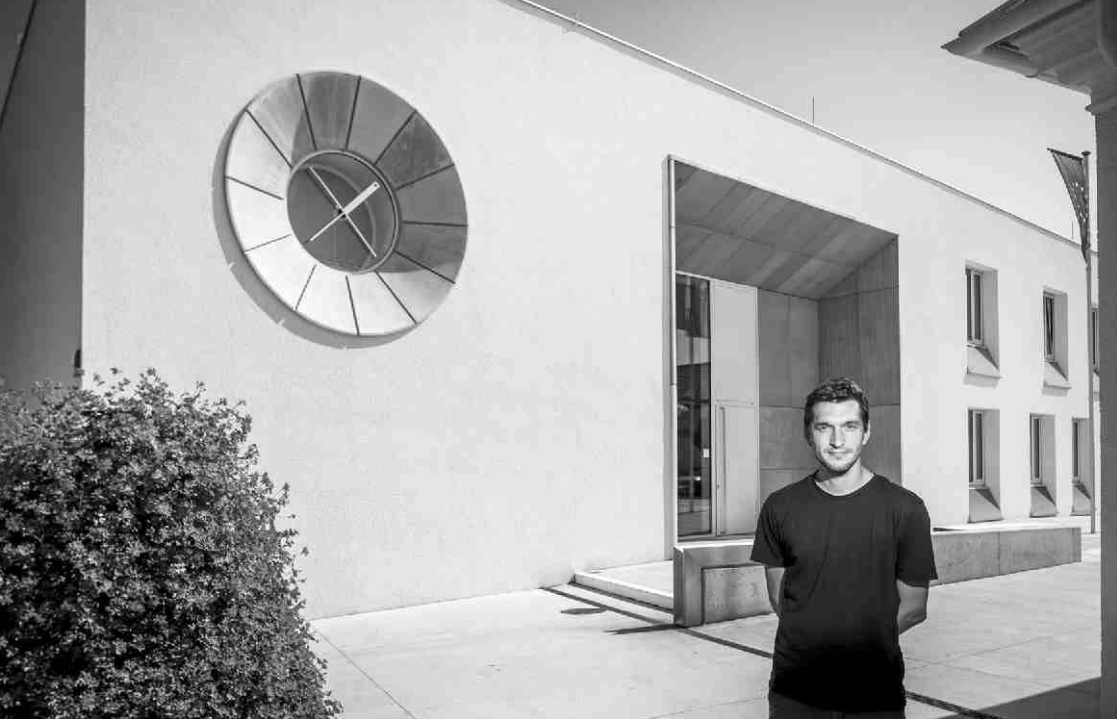
Keď teraz premýšľam nad obrazmi z Leopoldova, ktoré majú niečo spoločné s architektúrou a vyri sa mi do pamäti, tak si spomínam na záhadnosť vysokých múrov pevnosti, na veľké presklené okno z triedy do dvora v škôlke, na pieskovisko v tvare hviezdy (pevnosti), na tajomnosť starého cintorína, industriálnu atmosféru miest okolo železničnej stanice alebo vzrušenie z prechodu po železničnom moste.

Čomu sa presne venujete v oblasti architektúry? Zrejme si pamätáte ešte starý park na námestí, keď mesto malo ešte ten typický dedinský ráz.

Som súčasťou architektonického ateliéru 2021-architekti, ktorý sa venuje hlavne verejným projektom a spoločensky prospešným zadaniam. Projektujeme stavby a organizujeme súťaže. Súťaž na mestský úrad a knižnicu v Leopoldove v roku 2014 bola prvá, ktorú sme organizovali a odvtedy sme ich zorganizovali už okolo 30. Pôvodný park na námestí si pamätám. Jeho rekonštrukcia sa uskutočnila počas môjho štúdia na vysokej škole. Tá zmena bola zásadná a zrealizované riešenie hodnotím veľmi pozitívne.

Ako ste sa vy dostali do súkolia nového pohľadu príprav a realizáciu verejných budov v Leopoldove? Začalo sa to vlastne už v roku 2013, keď sa ešte len rozhodovalo, či mesto bude mať novú budovu samosprávy.

Áno, myslím, že to bolo koncom roka 2013, keď vtedajšie vedenie mesta poslalo občanom do schránky anketu s viacerými otázkami na riešenie architektonických a urbanistických tém v meste. Rodičia mi to dali ako čerstvému architektovi vyplniť a ja som napísal vtedajšiemu primátorovi Milanovi Gavorníkovi. Na niektoré otázky som odpovedal a na iné som odporučil nástroj architektonickej súťaže. On sa pre to nadchol, presadil túto cestu v mestskom zastupiteľstve a Leopoldov vyhlásil architektonickú súťaž na riešenie mestského úradu, knižnice a verejného priestoru. Následne sa zmenilo vedenie mesta, ktoré v tomto zámere kontinuálne pokračovalo. Ja som dostal pozvanie do stavebnej komisie, ktoré som s radosťou prijal a odvtedy som súčasťou diskusií o rozvoji mesta.

Vysvetlime, ako sa vám podarilo vzbudiť záujem o veci verejné a prečo je dôležitá architektonická súťaž pri verejných budovách. Vtedy (ako aj dnes) ešte nebola v tejto oblasti vybudovaná tradícia, a samosprávy zrejme pozerajú len na otázku najnižšej realizačnej ceny objektov. Prečo je to tak?

Situácia s architektonickými súťažami na Slovensku sa zlepšuje. Pred tými desiatimi rokmi ich bolo do desať ročne, teraz ich býva 30 až 40. V susednom Rakúsku ich býva vyše sto, čiže ešte stále sa je kde zlepšovať. Ak by som mohol zjednodušene vysvetliť princíp, ide o jediný spôsob výberu projektu/projektanta na základe kvality samotného návrhu. Základ je robiť kvalitnú architektúru, lebo sa tým zvyšuje šanca, že stavba bude kvalitná a dlho vydrží. Že si ju obľúbia jej používatelia a budú sa o ňu dobre starať, že sa bude v budúcnosti skôr opravovať, ako by sa mala búrať. V dlhodobom meradle sa to teda oplatí aj ekonomicky. Po architektonickej súťaži a vypracovaní projektu pokračuje súťaž medzi realizačnými firmami. Tam rozhoduje najnižšia ponúknutá cena za zhotovenie stavby a so spôsobom obstarania projektovej dokumentácie to nesúvisí.

Isto vás dotiahnutie verejnej súťaže na nový objekt úradu teší, zaiste aj cena CEZAAR a zároveň nový význam Leopoldova, ktorý ukázal cestu, ako sa dá ísť architektonickou súťažou.

Áno, veľmi sa teším zo všetkých úspechov mesta. Na poli architektúry sme veľkým vzorom pre mnohé samosprávy a môžeme byť na Leopoldov hrdí.

Pred rokmi si odborná verejnosť všimla aj leopoldovský projekt obnovy mestského parku (starého cintorína). Tento bol nevedne realizovaný, no najmä u časti laickej verejnosti zostal vtedy nepochopený. Prečo?

Nový park (starý cintorín) získal CEZAARa v kategórii exteriér v roku 2019. Nepochopenie tohto projektu u časti verejnosti evidujem a je mi to ľúto. Bol by som rád, ak by verejnosť

dala tomuto miestu šancu. Odkedy je park zrekonštruovaný, tak som v ňom osobne prežil desiatky hodín hier s deťmi. Bývam v Bratislave a s dcérou tam chodím po ihriskách, napriek tomu mám najradšej Nový park v Leopoldove. Rozmyšľam, prečo je to tak. Samotné zadanie vytvorí z bývalého cintorína park s detským ihriskom je veľmi nevšedné. Úloha, pred ktorú boli architekti v súťaži postavení, bola z môjho pohľadu aj o vytvorení atmosféry, ktorá bude reagovať na túto osobitosť. Posunutie plotu od Hlohovskej cesty a vďaka tomu vytvorenie predpriestoru, ktorému dominuje kaplnka, obnova pôvodných krížov a vystavenie zachovaných kamenárskych fragmentov z náhrobkov príjemne zachytáva túto vrstvu.

Samotné herné prvky sú atypické a vyžadujú istý vklad od detí. Ihrisko dieťaťu nediktuje, čo tam má robiť (hojdačka = hojdať sa, šmykľavka = šmýkať sa). Podľa veku a hry si to môže určiť každý sám (prvok preleziem/skrývam sa v ňom). Vďaka rozmerom sú prvky použiteľné pre väčšie aj menšie deti súčasne. Ak chcú, môžu sa do hry zapojiť aj rodičia alebo starí rodičia. Takéto situácie utužujú vzťah rodiča s dieťaťom a pozitívne rozvíjajú schopnosť detskej predstavivosti a kreativity. Toto ihrisko je netypické, ale o to viac je podnetné a to je dôležité, lebo takých ihrísk je podľa mňa dnes veľmi málo. Ďalšou rovinou v súvislosti s hracími prvkami je vtip s použitím prispôbených prefabrikovaných stavebných prvkov ako odkaz na nedávnu minulosť mnohých socialistických sídlisk. Sú tam krásne staré stromy, ale tiež množstvo nových a aj v tom najväčšom úpeku sa tu dá nájsť tieň. Povrch je vodopriepustný a na naše pomery nevšedný. Jeho hlavnú výhodu vidím v tom, že bez obrubníkov umožňuje prechod medzi dopadovými plochami hracích prvkov, bežnou pochôdnou plochou a plochami zelene okolo stromov. Vďaka týmto vlastnostiam je priestor schopný ďalšieho rozvoja, s čím aj teraz pracujeme v pripravovaných doplneniach a vylepšeniach tohto parku. Park ťaží z multidisciplinárnosti autorského kolektívu (architekt, krajinná architektka, umelec) a zdá sa, že testuje hranicu pochopenia širokou verejnosťou. Ale ja som v tomto smere optimista.

Ste v komisii územného plánovania. Povedzte si o projektoch, ktoré by sa mohli realizovať podobne ako budova úradu. Ako dnes premýšľate o lokalitách jaslí neďaleko úradu, kina Osveta, ale aj revitalizácie cintorína?

Jasle sa už realizujú z dotácie podľa návrhu vynikajúcich architektov z ateliéru BKPŠ, ktorí v októbri získali ocenenie CEZZAR za rekonštrukciu Slovenskej národnej galérie. Tento ateliér vyhral aj anonymnú architektonickú súťaž na rekonštrukciu kina na multifunkčné kultúrne centrum v roku 2017 (podobnú, aká bola súťaž na MsÚ s knižnicou). Mesto sa na rekonštrukciu kina snaží získať dotáciu z eurofondov. Všetci si veľmi prajeme, aby sa to podarilo, kultúrny stánok veľmi mestu chýba. Z dotácie sa momentálne realizuje aj rekonštrukcia budovy pôvodnej policajnej stanice pri zdravotnom stredisku na dom sociálnych služieb, resp. denný stacionár pre dôchodcov a realizuje sa aj novostavba zázemia pre tenisové kurty.

Plán na revitalizáciu cintorína spočíva v stanovení dlhodobej vízie rozvoja cintorína, vo vylepšení spôsobu urnového pochovávania a vytvorení parkového prostredia s novou možnosťou prírodného pochovávania. V štúdií je navrhnuté pietne miesto s adekvátnym priestorom pre existujúce spomienkové prvky, hlavne pre hlavný kríž a hrob neznámeho politického väzňa.

Mesto sa snaží vyhodnocovať a predvídať potreby svojich obyvateľov, kultivovať verejný priestor, zhodnocovať svoj majetok, preto má v rôznej fáze rozpracované aj ďalšie projekty. Práve dostatočná zásoba dobrých projektov je podľa mňa kľúčom k úspešnému čerpaniu dotácií a kvalitnému rozvoju mesta.

Text a foto Martin Jurčo a Tomáš Benedikovič

S Anežkou Benkovou o aktívnom starnutí

Ani seniori nemusia byť starí

Mnohí si Anežku Benkovú spájajú najmä s leopoldovskou základnou školou, dnes je už síce na dôchodku, ale stále žije aktívne. Nedávno sa stala predsedníčkou miestneho občianskeho združenia Šanec a okrem rôznych výletov, ale aj poznávacích a vzdelávacích aktivít pre dôchodcov sa usiluje spojiť mladú a staršiu generáciu, ako inak, v miestnej základnej škole. Viac o činnosti aktívnych leopoldovských dôchodcov nám porozprávala s entuziazmom a nadšením, ktoré sú pre ňu typické.

Aj vy ste boli členkou OZ Šanec. Ako ste sa dostali k pozícii predsedníčky tohto združenia?

Pán Adamkovič viedol dakedy Jednotu dôchodcov, ktorá združovala seniorov v našom meste. Z nej neskôr vzniklo občianske združenie, ktoré viedol úctyhodných 26 rokov. Vzhľadom na svoj vek sa však vzdal svojej funkcie. Okruh mojich priateľov ma motivoval a podporil, aby som túto funkciu zobrala, tak som sa akosi dala prehovoriť. Za predsedníčku ma zvolili už vo februári, ale rôzne administratívne úkony našu prácu posunuli o tri mesiace.

Ako nová predsedníčka pokračujete v smerovaní, ktoré malo združenie doteraz alebo chystáte aj nejaké novinky?

Dala som si taký cieľ – aktívne prežiť aj túto etapu života, stretávať sa, nebyť sám. Som rada, že ho prijali aj členky výkonného výboru a pomáhajú mi ho naplňovať. Svedčí o tom aj veľký záujem o aktivity alebo výlety, ktoré organizujeme. Myslím si, že ľudí treba vytiahnuť von a zatiaľ sa nám to aj celkom darí. Pokračujeme teda v tom dobrom, čo bolo, a dopĺňame to novými aktivitami.

Mohli by ste predstaviť OZ Šanec? Čomu sa venujete, koľko máte členov?

Momentálne máme 242 členov. Tento rok nám pribudlo už 15 nových členov. Snažíme sa prispôbiť program jednotlivých aktivít pre všetky skupiny členov – čerstvých dôchodcov i tých, ktorých už obmedzuje zdravotný stav a vek. Naše podujatia a aktivity plánujeme tak, aby si každý člen našiel to svoje a aby ich činnosti na nich zaujali a potešili.

Aké podujatia a aktivity pre svojich členov pripravujete?

Som presvedčená, že najprv treba poznať svoje najbližšie okolie a potom ísť trochu ďalej. Už sa nám podarilo spoznať okolie, boli sme v Múzeu väzenstva, v kompostárni, na Hlohovskom zámku, hvezdárni, ale aj na Budatínskom zámku, v Bytči či v Manínskej tiesňave. Stretli sme sa aj na leopoldovskej strelnici na športovo-relaxačnom podujatí pri guľášoch. Počas prázdnin sme sa dohodli, že sa budeme venovať svojim vnúčatám, a tak od

septembra sme zasa začali aktívnejšie. Máme naplánovaný výlet na Moravu, do Energolandu v Mochovciach, návštevu divadla i aquaparku, rôzne besedy a prednášky so zdravotnou tematikou, ale i posedenie spojené s gratuláciou našim jubilantom, pokračovať budeme i v aktivitách spájania generácií.

Máte v združení aj nejakých pomocníkov alebo pomocníčky, ktoré sa viac podieľajú na organizácii vašej činnosti?

Na jednotlivé aktivity píšeme vždy pozvánky, ktoré členom doručujú naše dôverníčky, členky výkonného výboru. Tie skutočne veľmi pomáhajú. Som vďačná, že všetky, ktoré boli aj v starom vedení, zostali. Okrem doručovania pozvánok 240 členom sa stretávame každý mesiac, takže je to aj pre ne časová záťaž. Ony sú vlastne tie, ktoré sa najčastejšie stretávajú s rovnakým okruhom členov a tí majú možnosť cez nich ovplyvniť našu činnosť. Mám šťastie na výborné spolupracovníčky – podpredsedníčku Elenu Slamkovú, pokladníčku Máriu Žilkovú, zapisovateľku Magdalénu Horskú a ďalších jedenásť členiek výkonného výboru – sú to pani Beníková, Beťáková, Ďurišová, Lubová, Ilková, Pagáčová, Šompláková, Štitáková, Tittlová, Žihlavska. Prípadní záujemcovia o členstvo sa môžu prihlásiť u ktorejkoľvek z nás.

Seniorov z vášho občianskeho združenia vídať aj ako pomoc pri organizácii podujatí v meste, čo je veľmi osožné aj pre mesto. Ako vnímate túto spoluprácu?

Nikto sám nikdy nič nedokáže. Ak tu máme nejaké organizácie, ktoré majú záujem spolupracovať, tak je to fajn, lebo len spoluprácou sa dá niečo docieľiť. Mesto nás finančne podporuje a bez týchto peňazí by sme v podstate nemohli fungovať. Členské, ktoré je naozaj iba také symbolické, by nám nestačilo. Takže my sme vďační mestu a mne sa veľmi dobre spolupracuje s kultúrnou referentkou Nikolou Buckovou. Ďalšiu spoluprácu rozvíjame so školou. Pretože tam sme začínali prvé podujatie cez jarne prázdniny – spojenie staršej a mladej generácie – a aj naši členovia, ktorí sa na tejto aktivite zúčastnili, boli prekvapení, koľkým deťom chýba kontakt so starými rodičmi. Smiech a radosť v detských očiach boli dôkazom, že sa im medzi nami páčilo a my sme o niečo omladli.

Myslíte si, že je potrebné takto spájať generácie a čo im to navzájom podľa vás môže priniesť?

Jednoznačne si myslím, že babka s dedkom dokážu vždy niečo nové naučiť. My ženy sme piekli v školskej kuchynke a chlapi s deťmi športovali v telocvični. Boli to príjemne strávené chvíle. Prekvapilo ma, koľkí naši členovia majú ešte klasické telefóny. Nemôžem im preposielať napríklad fotografie z výletov. Nemajú emailové schránky, v tomto smere si myslím, že sme dosť pozadu. Pre budúcnosť je dôležité, aby sa seniori naučili, ako si zaplatiť bankomatovou kartou, kúpiť lístok cez SMS správu, nájsť si niečo zaujímavé na internete... Už aj taká návšteva u lekára sa stáva pre niektorých problémom, pretože aj do tejto oblasti elektronizácia rýchlo zasahuje. Ja tiež nie som v tejto oblasti nejako extra zdatná a myslím si, že to potrebujeme všetci, pretože svet sa nezastaví, svet ide ďalej a ide úžasnou rýchlosťou. A to je oblasť, ktorú nás vedľa zase naučiť naše vnúčatá. Som rada, že vedenie školy i pedagógovia sú nám naklonení v oblasti digitalizácie seniorov pomôcť, aby sa staršia generácia v ňom necítila menejcenná alebo stratená.

Stretávate sa aj s nejakými prekážkami, ktoré vám vašu prácu v občianskom združení komplikujú?

Úprimne povedané, že ani neviem, zatiaľ sa mi to javí veľmi pozitívne. Skôr ma mrzí, že nedokážeme vyhovieť všetkým prihláseným členom na výlety kvôli obmedzujúcim počtom účastníkov výkladu. V Leopoldove by nám určite pomohlo mať možnosť usporiadať väčšie kultúrne aktivity v novom kultúrnom dome. Zatiaľ musíme vystačiť so školskou jedálňou a klubovňou pri knižnici.

Stretávate sa s dost širokou skupinou dôchodcov v našom meste, čo podľa vás potrebujú, čo im tu chýba alebo čo by tu možno chceli zmeniť, alebo by im pomohlo?

Zatiaľ je dosť krátky čas na to, aby som vedela zodpovedne odpovedať. Máme medzi nami veľa šikovných ľudí, ktorí sú ochotní pomôcť, preto si pomáhajme navzájom aktívne žiť, dokiaľ sa to dá. Aj keď sme v poslednej etape života, neznamená to živorit, pozeráť sa sám z lavičky pred domom na to, ako sa nám svet zďaľuje. Ľuďom chýba stretávanie sa so známymi, podnety na rôzne druhy aktivít. Verím však, že v rozdanych dotazníkoch pre obyvateľov aj seniori vyjadrili svoje potreby.

Čomu sa venujete vo voľnom čase?

Mám šťastie na dobrých ľudí okolo seba. Doteraz, hoci som osem rokov preč zo školy, stále sa stretávam s bývalými kolegyňami či len tak pri káve, na guláš, na hriboch. Čas rada trávim s dlhoročnými priateľmi na dovolenkách, oslavách či len tak na pive, či na grilovačkách. Naplňajú ma chvíle s mojou rodinou, tešia ma úspechy mojich vnúčat. Trochu sa snažím športovať, s kamarátkou chodíme na bicykli aj na dlhšie trasy, napr. sme boli na Bradle, okolo Dunaja, Váhu... Veľmi rada plávam na Štrkovej. Doma mám záhradku, veľký dvor a kvety. Bavia ma aj ručné práce. A čo si v poslednom čase užívam, je schopnosť našej knihovničky vybrať mi knihu práve pre mňa. Pri opravách tolkých písomiek, diktátov a slohových prác mi totiž na knihu nezostával čas.

Zhovárala sa Mária Kusá.

Na festivale prišiel našich folklórnikov pozdraviť aj veľvyslanec

Slovensko a severomacedónske mesto Ochrid (v anglickom prepise Ohrid) na prvý pohľad nič nespája. Predsa len čosi, hoci z dávnej minulosti. Po zákaze staroslovienskej liturgie na Veľkej Morave tam spolu s inými žiakmi sv. Cyrila a Metoda odišiel sv. Kliment Bulharský, ktorému sa občas pripisuje aj autorstvo životopisov oboch svätcov a takisto tu založil školu a stredisko, v ktorej sa ďalej šíri slovenská liturgia, kultúra a aj cyrilské písmo. S Ochridom však historici spájajú aj vznik ďalších oslavných textov na počesť týchto zakladateľov slovanskej liturgickej, knižnej a literárnej kultúry.

Výraznejších vzájomných nitiek medzi dnešným Slovenskom a Severným Macedónskom viac niet. Klub slovenského folklóru Mestečko ako reprezentant mesta, kraja a Slovenskej

republiky bol tento rok pozvaný na Medzinárodný festival v Severnom Macedónsku – Ohrid 2023, ktorý sa uskutočnil v dňoch 9. až 13. septembra za účasti súborov z rozličných krajín Európy – Estónska, Poľska, Srbska, Slovinska, Chorvátska, Rumunska, Severného Cypru a napokon aj toho nášho zo Slovenska. Medzinárodný festival v severomacedónskom Ochride ako prehliadka pozvaných súborov už má tradíciu a uskutočňuje sa vždy v jarnej a v jesennej obdobe. Každoročne sa na ňom zúčastní 50 až 60 súborov a v minulosti sa na ňom už prezentovali aj iné súbory zo Slovenska.

Príprava účasti na festivale, programu, choreografie tiež aj účinkovanie bolo organizačne aj časovo veľmi náročné a bolo vrcholom tohtoročnej činnosti klubu. KS F Mestečko sa predstavil zaujímavým, dynamickým a temperamentným pásmom *Mestečani v cudzine*.

„Z Leopoldova sme odchádzali nabalení plnou poľnou a proviantom na cestu v piatok podvečer. Cesta autobusom na festival merala viac ako 1200 km. Bolo veselo, zábavne, spevavo, s pagáčikmi, koláčikmi a vínkom,“ hovorí za leopoldovských folkloristov Elena Slamková. Počas cesty sa v sobotu dopoludnia zastavili v hlavnom meste Severného Macedónska – Skopje. Prezreli si historické centrum mesta a pokračovali do historického centra kultúrneho slovanstva – Ochridu, pri ktorom leží známe Ochridské jazero, jedno z najkrajších jazier na Balkáne, predurčené na vodné športy i kúpanie, čo naši folkloristi využili každý deň.

Ubytovanie im organizátori festivalu zabezpečili v mestskom kongresovom centre, kde ich spolubývajúcim kolegom bol poľský mužský spevácky zbor z mesta Žnin.

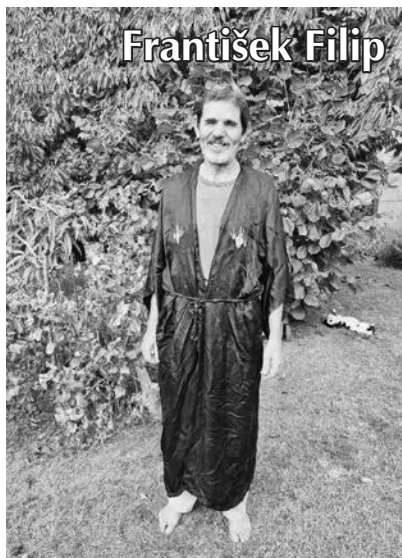
Druhý deň pobytu bol venovaný mestu Ochrid, spoznaniu jeho starobylej histórie i súčasnosti. Mesto má bohatú históriu – v roku 1980 boli Ochrid i Ochridské jazero uznané UNESCO-m za kultúrne a prírodné svetové dedičstvo. Svoj podiel na tom má i cyrilo-metodská tradícia práve skrze spomínaného sv. Klimenta a sv. Nauma. V meste sa nachádza veľa kostolov, monastier – kláštor, ktorý na brehu jazera založil ďalší Cyrilov a Metodov žiak sv. Naum, a aj hrad. Večer členov KS F Mestečko navštívil veľvyslanec Slovenskej republiky v Skopje Henrik Markuš s manželkou. Prijemný spoločný večer v družnom rozhovore a v dobrej nálade rýchlo uplynul aj v znamení prípravy na festival.

Tretí deň bol venovaný samotnému festivalu. Ako to väčšinou na festivaloch býva, najskôr sprievod účinkujúcich súborov prešiel mestom a potom už boli pripravené vystúpenia na hlavnom námestí mesta. „*Vyobliekali sme sa do mesteckých krojov a ulice Ochridu sme roztancovali a rozospievali piesňami z folklórneho pásma Mestečani v cudzine,*“ spomína si na spontánnosť návštevníkov E. Slamková. Na námestí sa postupne predstavili všetky pozvané súbory. Dodáva: „*Ako sa hovorí to najlepšie na koniec, to sme boli my. Ako podakovanie pre usporiadateľov zaznela v našom podaní ich národná pieseň Ochridsko to ezero. Naším vystúpením, malebnými tónmi fujary a temperamentným spevom a tancom sme dobyli Ochrid, veľký a neutíchajúci aplauz boli toho svedkom.*“ V uliciach mesta a počas vystúpenia ich sprevádzala slovenská zástava a ornamentník leopoldovského klubu. Štvrtý deň sa účastníci festivalu loďou po Ochridskom jazere prepravili k spomínanému kláštoru, ktorý založil sv. Naum a vybudoval v ňom slovanské učilište, nadväzujúce na veľkomoravské tradície. Mali sa na čo pozeráť a čo vnímať. I samotná plavba loďou po obrovskom jazere bola veľkým zážitkom. Navečer zástupcom účinkujúcich súborov odovzdal riaditeľ festivalu Gjoko Kostoski certifikáty za účasť na festivale a vymenili si spomienkové darčeky. Festival bol zároveň príležitosťou na vytvorenie nových kultúrnych vzťahov a členovia KSF počas festivalových dní nadviazali bližšie kontakty s poľským súborom, so súborom zo Severného Cypru a dostal aj neformálne pozvanie na festival do mesta Famagusta.

Spiaťočnú cestu folklórnikov sprevádzali dlhé rady áut a autobusov a dlhé prehliadky na hranici s Európskou úniou, ktoré im zmenili pôvodný zámer zastaviť sa v hlavnom meste Srbska, v Belehrade, takže im už len z diaľnice uštedril pohľad na svoju veľkolepú rozsvietenú panorámu.

Podakovanie za úspešné účinkovanie patrí tanečníkom, hudobníkom, fujaristovi, spevákam a hlavne tanečníkovi, spevákovi, muzikantovi, choreografovi, scenáristovi a vedúcemu klubu v jednej osobe Milanovi Klačkovi. Veľká vďaka za možnosť zúčastniť sa na festivale Ochrid 2023 patrí aj hlavným sponzorom klubu – mestu Leopoldov a Trnavskému samosprávnemu kraju.

(ra)

Na tepe zdravému štýlu bez ohľadu na vek

Poznajú ho mnohí Leopoldovčania ešte od 60. rokov ako výborného muzikanta, no najmä pre mladšiu generáciu je synonymom zdravého životného štýlu. Je totiž cvičiteľom jogy, ktorá popri celom rade iných aktivít je jeho kľúčovým koníčkom rokov. Hovoríme o Františkovi Filipovi. Doma je v Hlohovci i v Leopoldove, kde sa aj narodil.

Ako vo vás rezonuje leopoldovské detstvo s prírodou, barinou plnou husí, Váhom a Mestečkom?

Bolo nás osem detí. Bývali sme v Leopoldove v babkinom dome, tam kde bývame až dnes. Z matkinej strany všetci pochádzali z tohto regiónu. Otec presne nevedel odkiaľ pochádzala jeho rodina. Narodil sa vo Viedni, býval

v Kálnici. Genéza jeho rodu je zložitá. Dôležité je, že sme všetci vyrastali na dvore, kde žijem aj teraz. V prvom rade sme žili v súlade s prírodou, mali sme veľkú záhradu, roľu. Nemali sme nejaké veľké majetky. Otec bol pôvodne vojak z povolania a v 50. rokoch ho prepustili z vojenskej služby. Nemali sme teda nejaký extra príjem. Odkázaní sme teda boli na roľu a záhradu. Neboli sme však nikdy hladní ani špinaví. Mali sme babku, ktorá nám pomáhala. Prežili sme nádherné detstvo, netrpeli sme núdzou. Možno aj to nás vychovalo k skromnosti. Pre nás boli najdôležitejšie dve veci: hudba a šport. Mali sme kopu husí. Dnešná Štrkovka vyzerala trochu inak, bola to len taká jama 20 x 10 metrov. A keďže sme hovorili, že sme žili v súlade s prírodou, hlavne počas leta sme si prírodu mohli užít dokonale.

Keď sa v Leopoldove povie priezvisko Filip – každý ho pozná ako muzikantské. No zároveň sa niektorí opýtajú: Ktorý Filip? Boli ste rozvetvená rodina aj do Hlohovca aj do Šulekova.

Bolo nás päť bratov. Najstarší brat začal s muzikou, nakoniec sme pri nej skončili všetci. Čakali na mňa so založením kapely, keďže som bol na vojenčine. Pôsobili sme asi desať rokov. Potom nastala generačná výmena. Zmenil sa aj štýl našej hudby. Každý sme išli po svojom. Jeden z bratov sa rozhodol hrať v country kapele a hrá v nej dodnes. Ja som sa rozhodol pre tanečnú hudbu, no napokon som to nechal z osobných dôvodov. Ďalší z bratov bol holubár, ďalší brat ako námorník odišiel do Ameriky. Moja pôvodná kapela hrávala všetko – nazývali sme to spoločenský štýl. A hrali sme aj na zábavách či stužkových, neskôr aj svadby. Ale bolo tam všetko, od populárnych pesničiek až po úpravy ľudových piesní. Naše prostredie nás formovalo. Čo od nás žiadali, to sme hrali. Volali sme sa Energetik. Museli sme fungovať pod nejakou organizáciou. Pôsobili sme teda pod hlohovskými energetickými závodmi, kde som pracoval 39 rokov. Dnes tam pri hlohovskej stanici je ciachovňa a opravovňa transformátorov.

Hudobný talent ste všetci piati vraj prejavovali už od detstva. Nechceli ste byť profesionálni hudobníci?

Každý sme mali byť niekde inde a skončili sme úplne inde. Najstarší brat robil elektrotechnikú v Bratislave, skončil v energetike v liehovare. Druhý sa vyučil na Dunajplavbe ako lodník a išiel do Ameriky na plavbu. Ďalší išiel študovať do Banskej Štiavnice odbor hutník, ale nikdy túto prácu nerobil. Štvrtý z nás chodil na učňovku do liehovaru. Ja som išiel na strednú školu elektrotechnickú do Trnavy. K tomuto odboru ma priviedla hudba. Vtedy si muzikanti museli vedieť čo-to opraviť. Bolo to najmä káble, reproduktory, zosilňovače a podobne. Začal som pri pájkovačke a skončil som pri absolvovaní strednej školy elektrotechnickej. Dokonca otec nám ako vyučený stolár pomáhal pri výrobe rôznej aparatúry. Veď vtedy aj reproduktory vedel vyrobiť šikovný stolár a elektrotechnik do debne dodal zvyšok. Popri mojej práci v energetike som pôsobil v mnohých kapelách v našom regióne – niekedy na zások, inokedy dlhšie. Ja som hlavne bubniak, a hraniu sa venujem už len sporadicky. Občas pri joge hrávam aj na gitare.

Už sme sa spomenuli jogu, cez ktorú vás najviac poznajú nielen súčasní Leopoldovčania. To nie je šport, teda cvičenie, ale životný štýl. Ako ste sa k nej dostali?

Bolo to úplnou náhodou. Inšpirovalo ma to. Do leopoldovskej telocvične som si pred rokmi pozval zakladateľa jogy v Československu Milana Poláška a odvtedy ma to celkom chytilo. Urobil som si kurz cvičiteľa jogy, ktorý trval vtedy dva roky. Dnes sa dá stať cvičiteľom jogy za dva mesiace. Vtedy sme museli mať nejakého tútora, s ktorým sme mohli cvičiť a až po čase sme mohli ísť na skúšky. Museli sme dokázať, že sme zdatní. Keď si spomeniem na tie časy, tak by to vydalo na celú knihu. V piatok sme hrali zábavu do rána, potom som utekal cvičiť jogu do Bratislavy, vrátil som sa, večer v sobotu sme hrali svadbu do rána, a zase som šiel do Bratislavy cvičiť. Som bol taký nevyspatý, že sa mi ani raz nestalo, aby som z vlaku

vystúpil v Leopoldove. Raz to bol Trenčín, inokedy Žilina a podobne.

Čo všetko zahŕňa termín joga, teda cvičenie, ktoré pozná každý z nás?

Joga je určitý životný pohľad. Obsah toho pojmu zahŕňa široké spektrum filozofie. Je ich viacero štýlov. Sú aj rôzne školy jogy, študoval som ich asi šesť. No ako cvičiteľ nie som zameraný na konkrétny štýl a techniky. Napokon som si vytvoril vlastný systém, ktorý by mal vyhovovať širokej verejnosti. Naši frekventanti mi však neraz hovoria, že tento môj štýl im vyhovuje.

Dnešná doba je plná stresu. Ľudia v aktívnom veku naháňajú čas, a neraz nemajú kedy relaxovať. Joga je vraj ideálny spôsob ako sa resetnúť a zároveň dobiť.

Nechcem priamo hovoriť o joge v tej čistej podobe, tú u nás málokto cvičí. Tú pravú jogu cvičia v Tibete a v ďalekých krajinách. U nás je to skôr zdravotné cvičenie s prvkami jogy. Síce aj u nás sú učitelia, ktorí boli aj Tibete. Ale autor knihy o joge Milan Polášek spomínal, že tiež nikdy nebol v Indii. A vidíte, bol v tom výborný, keďže aj založil školu jogy. Treba pripomenúť, že joga nie je len o cvičení. Všetky športy sú zamerané na nejakú oblasť tela. Ale joga je zameraná na všeobecný rozvoj človeka od psychiky až po kondíciu. Aby bol v súlade pohyb, myslenie a dýchanie. Zosúladenie do harmónie. Nemôžete robiť nejakú konkrétnu polohu jogy a pritom myslieť na nieviem čo. Základ je zosúladenie myslenia s telom.

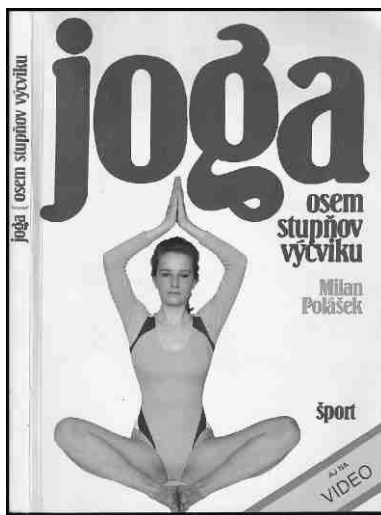
Máte skúsenosti, že mnohým pomôžu takéto cvičenia vo viacerých psychosomatických problémoch?

Áno. Ja hovorím, že keď cvičíme, spustíme na seba kopulu a tá nás izoluje od okolitého sveta. Cvičíme a nemyslíme na nič, izolujeme sa od sveta a okolitých problémov. Neraz po takomto cvičení zistíte, aké je vaše telo, veď veľká časť chorôb má aj svoju psychickú stránku. Človek začne cítiť, ako sa jeho telo začne pomaly uvoľňovať.

Dôležité je, aby sme to dokázali sami zosúladiť. Každý sme originál a keď cvičíš – vždy to robíš len ty sám a rovnako to aj sám vnímaš. Žiadny cvičiteľ ti nepomôže, ak samého seba nedáš do súladu. Hovorím, že joga je individuálne cvičenie, nie skupinové. Individuálne je preto, že pri kolektíve sa naučíš, ale potom cvičíš sám, trebárs doma.

Aký je váš deň s jogou?

Cvičím ráno jednoduchú pasáž Pozdrav slnku. Je to také ranné prebudenie, ale gro cvičenia je vždy poobede. Mám jogu cvičenia 4 x do týždňa, takže nemám tolko voľného času navyše. Ešte sa v Trnave venujem hudbe, takže celý týždeň som zaneprázdnený. Začali sme v septembri s jogou aj v Leopoldove. Veľmi som prekvapený, že k nám chodí veľa návštevníkov, oveľa viac ako na naše stretnutia v Hlohovci a Šulekove. A chodia hlavne mladí ľudia. Stretávame sa pravidelne raz za týždeň na štadióne v miestnosti na stolný tenis. Je až obdivuhodné, že sa nás tam zmesť neraz aj 35. Takže so staršími pánmi si zahrám stolný tenis a potom pokračujem zväčša s mladými pri cvičení jogy. Okrem týchto koníčkov sa venujem i šachu, a to od ôsmich rokov. Niekedy to bol môj koníček, dnes sa mu venujem skôr sporadicky a rekreačne.

Text a foto Martin Jurčo

Podvodníci neobchádzajú ani Leopoldov

Každú osobu si radšej preverte

Počas leta sa podvodníci, ktorí ponúkajú rôzne služby, pohybovali aj na území nášho mesta. Skúsenosti s nimi majú aj obyvatelia z okolitých obcí, niektoré prípady pokusov o podvod a vylákание peňazí od obyvateľov mesto zaregistrovalo aj na svojom území. Väčšinou sa predstavia ako živnostníci, ktorí pomáhajú osamelým alebo starším ľuďom, ale najnovšie používajú aj taktiku, že sú v zmluvnom vzťahu s obcou alebo mestom. Taký bol aj tohtoročný prípad, keď na území mesta boli opakovane ponúkané nelegálne služby orezov drevín. Vedenie mesta prosí obyvateľov, aby zvýšili opatrnosť, keď im niekto bude ponúkať orezy stromov na ich dvoroch alebo na verejnom priestranstve pred ním. Mesto k občanom neposiela firmy, ktoré by im za odplatu mali vykonať práce. Ak by ste sa stretli s podobným prípadom, volajte políciu na číslo 158, prípadne si oznámenie a ponuky možných podvodníkov preverte telefonicky na mestskom úrade.

Po galantskom regióne sa tak už aj v našom meste sporadicky objavili skupiny falošných remeselníkov, ktorí cestujú po obciach, oslovujú najmä osamelých seniorov a ponúkajú im rôzne práce najmä na dvore či dome. Najčastejšie ide o opravu strechy, betónovanie chodníkov či opravu odkvapových rúr. Konanie remeselníkov je však také nátlakové, že väčšinou obyvatelia nemajú inú možnosť ako súhlasiť.

Už predchádzajúcich mesiacoch polícia informovala, že títo podivní remeselníci zvonila obyvateľom obcí v okrese Galanta a ponúkajú im služby. Po vykonaní prác však žiadajú neadekvátnu sumu, ktorá nezodpovedá vynaloženej práci a nákladom.

„Seniori tak namiesto toho, aby ušetrili, prišli o niekoľko tisíc eur,“ pripomína krajská policajná hovorkyňa Mária Linkešová a zdôrazňuje, že za takýto trestný čin podvodu spolupáchateľstvom je sadzba odňatia slobody až na desať rokov. *„Po zistení všetkých skutočností nie je vylúčená ani zmena alebo doplnenie právnej kvalifikácie,“* doplnila hovorkyňa.

Falošní remeselníci sa začali objavovať aj v Hlohovskom okrese. Len nedávno na nich upozornil starosta Malženíc Miroslav Macko. Vtedy sa predstavovali ako revízní elektrikári. Vyzváňali obyvateľom obce s ponukou prác. *„Ludí podviedli, že robia povinné prehliadky spotrebičov a narozprávali im historky o požiari, ktorý môže spôsobiť pokazený prístroj a nič im poisťovňa nepreplatí. A veľa ľudí tomu uverilo,“* pripomína starosta M. Macko. *„Pre dôchodcu so 400-eurovým dôchodkom je to zásadná vec. V obci máme viac ako 200 seniorov. Mne nezostáva nič iné, len im dohovárať, aby boli opatrní,“* hovorí.

Starosta Malženíc pripomína seniorom, že ak by takýchto podivných remeselníkov stretli, alebo by sa im dobíjali do domácnosti, najlepšie je odkázať, že idú vec preveriť s deťmi, políciou či obecným úradom. Seniori často nevedia vyhodnotiť, či ide o legálnych kontrolórov, remeselníkov alebo podvodníkov.

Podvodníci, ak vidia zaváhanie alebo možnosť práce, hneď konajú. Natlačia sa do dvora a začnú s nejakými prácami, ako je čistenie odkvapov alebo pílenie dreva. Mnohokrát sú to aj práce, ktoré obyvatelia vôbec nechcú na svojom majetku vykonať. „Z obavy z nich veľakrát súhlasia,“ hovorí M. Macko s tým, že úlohy násilní remeselníci neodvedú dobre. Navyše, vypýtajú si za ňu väčšinou sumu nezodpovedajúcu vykonaným prácam. Na takýchto podvodníkoch si aj zákon neraz vyláme zuby. Aj polícia zistila, že aj keď takýto podvod bol nahlásený, príslušníci polície prišli na kontrolu a na mieste sa nedalo nič urobiť. Fingovaná legálna činnosť a neadekvátny cenník – s tým zákon akosi neráta. A ak podvodníkov nepristihnú pri čine, nedá sa nič urobiť.

Podľa zákona o ochrane spotrebiteľa poskytovateľ služieb je povinný ich poskytovať za vopred dohodnuté ceny. Dotyčné osoby uvedú väčšinou starších spoluobčanov do omylu tým, že ide o nevyhnutnú revíziu či opravu, ktorú je nutné vykonať. A v takomto prípade už možno hovoriť o podvode. Zákon hovorí, že aj z občianskoprávného hľadiska právny úkon je neplatný, ak ho konajúca osoba urobila v omyle vychádzajúcom zo skutočnosti, ktorá je pre jeho vykonanie rozhodujúca a druhá strana tento omyl vyvolala. Navyše, o to viac, ak v takýchto prípadoch ide o úmyselné konanie druhej strany.

(jh, maju)

Občania vybrali: máme Jasličkovo a Nezábudku

Dve významné investičné akcie, ktoré sa v súčasnosti realizujú v našom meste, sú zároveň akciami, ktoré majú vylepšiť dostupnosť sociálnych služieb našich obyvateľov a symbolicky zároveň spájajú tých najzraniteľnejších – najmladších a najstarších. V meste totiž pomaly finišujú práce na rekonštrukcii bývalej policajnej stanice na moderný stacionár pre seniorov a priamo pri mestskom úrade rekonštrukcia bývalého rodinného domu a predtým úverového družstva na detské jasle. Keďže ide o projekty, ktorých financovanie bolo viazané najmä na dotácie z Integrovaného regionálneho operačného programu, práce intenzívne napredovali, aby mohli byť ukončené v termíne, ku ktorému sa mesto zaviazalo obdive zariadenia dokončiť.

Keďže prevádzku zariadení by malo mesto spustiť na začiatku budúceho roka, stála pred ním aj milá úloha – určiť názvy pre denný stacionár seniorov aj detské jasle – zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa. Aj preto vedenie mesta vyhlásilo súťaž pre kreatívnych Leopoldovčanov, ktorá mala priniesť vhodné a priliehavé názvy obidvom zariadeniam. Do súťaže prišlo do 3. októbra viacero návrhov od dvadsiatich dvoch navrhovateľov. V anonymizovanej podobe ich pracovníci mestského úradu sprostredkovali poslancom mestského zastupiteľstva a tí určili svoje prioritované návrhy. Medzi návrhmi na názov detských jaslí sa objavili milé názvy Bocianik, Bublínka, Šťastná tvárička, Šťastný úsmev, Snežienka, Leopoldko, Mama, Dôvod pre radosť, Smejko, Slniečko (tento názov poslali viacerí navrhovatelia názvu), Prvé krôčky, Rozálka, Slniečkovo, Sedmokráska, Zornička, Batola, Žabky pri Troláskoch, Hrkálka, Farbička, Drobček/Drobčekovo, Perinkovo, Čarovný domček, Ratolest, Žubrienka a ďalšie.

Dostatok návrhov prišlo aj na názov stacionára pre seniorov. Medzi nimi napríklad Slniečnica, Nezábudka (viacerí navrhovatelia), Srdce, Nádej, Srdce na dlani, Úsmev a pohoda, Oáza pokoja, Dallas, Život, Svet, Seniorka, Empatia, Porozumenie, Náruč, Ako doma, Senior centrum, Spokojnosť, Náruč, Ranné zore a ďalšie.

Zo všetkých navrhovaných názvov pre detské jasle získal najviac hlasov návrh názvu Jasličkovo od Mateja Jančára (na druhom mieste sa umiestnil názov Bocianik) a v hlasovaní o názve stacionára pre seniorov s prehľadom zvíťazil návrh Nezábudka (získal sedem hlasov z jedenástich). Návrh s týmto názvom podali Ľubica Lužáková, Terézia Kleimanová a Jana Vašková. Vedenie mesta ďakuje všetkým občanom za ich návrhy a autorom víťazných návrhov venovalo symbolickú odmenu.

J. Hladký

Mesto v januári otvorí denný stacionár Seniori, nezabudnite na Nezábudku

Mesto Leopoldov aj v minulosti zisťovalo potreby svojich občanov prostredníctvom dotazníkov, ktoré napokon boli zohľadnené pri tvorbe plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta a komunitného plánu sociálnych služieb mesta. Jednou z tých najviac opakovaných požiadaviek bolo vytvorenie sociálneho a komunitného zázemia pre seniorov. Z viacerých možností sa ukázalo ako najefektívnejšie vytvoriť tzv. denný stacionár. Jeho projekt vznikol v podobe architektonickej/urbanistickej štúdie v rokoch 2017 a 2018 a čakalo sa na príležitosť, kedy bude môcť byť financovaný. Projekt sa podarilo naštartovať vďaka financovaniu z fondov Európskej únie formou nenávratného finančného príspevku. Celkové oprávnené výdavky na realizáciu aktivít projektu napokon dosiahli výšku 1 767 778,38. Žiadosť o nenávratný finančný príspevok Mesto Leopoldov podalo

2. augusta 2019 a samotné stavebné práce, ktoré realizovala spoločnosť INVEX, sa začali pred rokom – v novembri 2022. Po roku intenzívnych prác na stavebnom, technickom a personálnom zabezpečení zariadenia je denný stacionár takmer pripravený na prijatie svojich klientov v januári budúceho roka. O jeho poslaní sme sa porozprávali s PaedDr. Ivetou Moravcovou, MBA, LL.M., ktorá je poradkyňou v oblasti školstva a zároveň je koordinátorkou sociálnych služieb v meste Leopoldov. Legislatívne koordinuje a pripravuje vznik dvoch nových zariadení sociálnych služieb – denného stacionára a detských jaslí.

Na úvod si povedzme, aké je poslanie alebo vízia tohto nového zariadenia.

Poslaním nášho denného stacionára je umožniť najmä tým seniorom, ktorí sú odkázaní na pomoc inej osoby, zostať rovnocennými členmi spoločnosti, aby naďalej žili svoj život aktívne a v prirodzenom prostredí a zároveň aby zostali súčasťou rodiny. Prvoradým cieľom je poskytovaním sociálnej služby v dennom stacionári byť zárukou istoty a pomoci klientom v seniorskom veku.

V zahraničí je trendom neumiestňovať seniorov do domovov so stálou starostlivosťou, ale do zariadení, ktoré ich nevytýrha z domáceho prostredia. Aké sú benefity takejto starostlivosti?

Ten najväčší benefit ste práve pomenovali: senior zostáva bývať so svojimi najbližšími, v domácom prostredí, ale počas dňa, keď sú oni pracovne vyťažení, pretože sú napríklad v práci, nezostáva doma sám, nečaká bezducho na ich návrat, ale deň prežíva aktívne. Je v spoločnosti iných seniorov a má zabezpečenú celodennú starostlivosť od príchodu do zariadenia až do odchodu, t. j. príchodu jeho najbližších, ktorí ho každý deň zoberú domov.

Aké služby bude poskytovať denný stacionár klientom?

Už samotné pomenovanie denný stacionár hovorí, že bude poskytovať dennú starostlivosť. Klient si môže zvoliť celodennú alebo poldennú starostlivosť. Počas pobytu má zabezpečenú stravu, ktorú si opäť volí sám – môže odoberať iba obed, ale pri celodennej starostlivosti určite odporúčame desiatu, obed i olovrant. Spomenula som, že senior v našom zariadení prežije deň aktívne. V období jesene života je dôležité trénovať krátkodobú pamäť, ale tiež je dôležité hýbať sa v rámci svojich fyzických možností. Na tento účel sú vhodné rôzne cvičenia s kvalifikovaným personálom. Cieľom zaradenia bude podporovať záujmy klientov, rozvíjať a pripravovať také aktivity, aby ich uspokojovali, mali z nich radosť a tešili sa z výsledku.

Neodmysliteľnou súčasťou dňa je pobyt vonku, na čerstvom vzduchu či už v areáli zariadenia, alebo na vychádzkach či plánovaných výletoch. Samozrejmosťou je pomoc pri hygiene. Počas pobytu však bude dostatok času i na oddych a relax. Žiadna aktivita sa nemôže diať s vedomím, že klient niečo musí... Bude robiť to, čo ho baví, o čo má záujem, čo ho teší, naplňa, robí mu deň krajším a príjemnejším.

Pri senioroch je dôležité, aby boli aktívni v podnetnom prostredí a s podnetným personálom a motivovaní k sebarozvoju. Ako sa myslelo na tieto požiadavky?

Áno, súhlasím, aktivita je dôležitá. Už teraz zostavujeme kvalifikovaný personál, ktorý vytvorí podnetné prostredie. Denne pripraví zaujímavé aktivity, cvičenia, rozhovory, rôzne tréningy jemnej motoriky... Vytvorí atmosféru pohody, pokoja, úcty, vzájomnej lásky, vytvorí domácu, rodinnú pohodu.

Stavíte na prístupe orientovanom na klienta. Aký individualizovaný servis je stacionár schopný poskytovať?

Jednoznačne áno. Denný stacionár je kapacitou pomerne malé zariadenie. Bude jeho prioritou prístupovať ku každému klientovi individuálne, akceptovať jeho individuálne

potreby, u každého klienta vytvárať pocit dôležitosti, jedinečnosti a pocit chcenia ďalší deň sa opäť vrátiť do tejto komunity. Do skupiny ľudí, v ktorej nájde svojich kamarátov či priateľov.

Denný stacionár bude poskytovať i liečebnú a preventívnu starostlivosť. Tie je možné poskytovať iba vtedy, ak poznáte individuálne potreby klienta. Každý klient je individuálny, každý klient potrebuje niečo iné. Prevenciou budeme v rámci možnosti predchádzať problémom. V našom stacionári budeme cvičiť, tvoriť, počúvať hudbu či spievať, vzájomne si pomáhať, čítať či oddychovať... A to nie je všetko... Necháme si pre našich klientov aj prekvapenie, nie všetko však chceme prezradiť.

V prípade seniorov nie je dôležitá len psychická a mentálna pohoda, ale aj tá fyzická. Čo ponúkne stacionár v tejto oblasti?

Príjemné a pokojné prostredie bude zárukou psychickej a mentálnej pohody. To dokáže ponúknuť a zabezpečiť iba personál, ktorý má úctu k starším ľuďom, personál, ktorý je empatický, citlivý, má pokojné vystupovanie, vie počúvať... Jednoducho – v zariadení bude vládnuť pokoj a pohoda, ľudskosť a dôvera, súkromie a diskretnosť, rešpekt a kvalita. V jeho ovzduší bude cítiť lásku a porozumenie. Z hľadiska požiadaviek fyzického stavu klientov má celé zariadenie a jeho exteriér bezbariérový prístup, teda klienti nebudú mať problém pohybovať sa v ňom všetci klienti. Samozrejmosťou je i výťah. Spomínala som už aj starostlivosť o individuálnu fyzickú kondíciu klienta.

V akých prevádzkových časoch bude stacionár fungovať? Čo ak bude klient potrebovať navštíviť počas denného pobytu lekára? Prípadne ako sa plánuje zdravotnícky servis pre klientov?

Denný stacionár bude ponúkať svoje služby počas pracovných dní od 7.00 do 17.00 h, avšak prevádzka bude závisieť od reálnych potrieb klientov. Klientom poskytneme sociálne poradenstvo i sociálnu rehabilitáciu. Súčasťou pracovného tímu bude i profesionálna zdravotná sestra. Denný stacionár je ambulantná forma sociálnej služby, teda nie je možné klientovi zabezpečiť napr. jeho sprevádzanie na návštevu lekára počas jeho pobytu v zariadení. To bude musieť absolvovať s rodinným príslušníkom, ktorý má zákonné právo riešiť situáciu prostredníctvom prekážky v práci ako sprevádzanie blízkej osoby.

Zriaďovateľom stacionára je mesto. Bude sa zúčastňovať na jeho financovaní a aký poplatok zaplatia klienti za deň pobytu?

Áno, zriaďovateľom Denného stacionára Nezábudka je Mesto Leopoldov. Klient zaplatí za celodennú starostlivosť 7,50 eura a poldennú starostlivosť 5,50 eura. Za celodennú stravu (desiata, obed, olovrant vrátane režijných nákladov) zaplatí 6,25 eur. Žiadna sociálna služba nie je zisková a reálne náklady na prevádzku zariadenia bude dofinancovávať mesto.

Za rozhovor ďakuje J. Hladký.

Prečo putujeme?

Mnohí abstinenti, ale aj iní ľudia si možno položia otázku: prečo púť abstinentov? Čo spája abstinentov a abstinenciu s národnou svätyňou, Bazilikou Panny Márie Sedembolestnej?

Na prvý pohľad nič. No keď sa vrátíme do minulosti, zračí sa pred nami dôvod či motivácia, pre ktorú nechal gróf postaviť tento chrám ako poďakovanie za svoje uzdravenie i za uzdravenie svojej rodiny. História nám pritom nezanechala svedectvo o tom, že by bol fyzicky chorý on alebo by bola chorá jeho rodina. Bolo to uzdravenie ducha. Jeho duch bol chorý zlom, aroganciou, krutosťou... Inak sa nazvať nedá to, ako sa správal k svojej manželke a v návale svojej prchkosti ju vysotil z koča a sám pokračoval v ceste zimnou krajinou. Keď si uvedomil obľudnosť svojho konania, dokázal v sebe zlomiť pýchu, pokoriť sa, vrátiť sa po svoju manželku a požiadať ju o odpustenie.

Prekvapujúce zastavenie sa na ceste zla a vrátenie sa k dobru nedá sa ľudskou myslou pochopiť a vysvetliť inak, len tým, že sa stal zázrak. Abstinents je ako ten gróf – na ceste svojho hýrivého života sa naňho lepilo všetko zlé, až napokon okrem tela ochorel aj jeho duch. Zároveň ochoreli aj jeho rodina a okolie. Stal sa však zázrak: vrátil sa z tejto zlej cesty, jeho telo, ale hlavne jeho duch sa uzdravili a zároveň sa uzdravila aj jeho rodina. To je zmysel aj našej púte – poďakovať sa uzdravenie. Nášho tela, nášho ducha i našich rodín. Pripomenúť si to i poďakovať sa prišli do šaštínskej národnej baziliky 28. októbra aj abstinujúci pútnici z Leopoldova. Púť sa začala popoludňajšou adoráciou sprevádzanou spevmi z Taizé s možnosťou prístupit k sviatosti zmierenia. Po nej sa pútnikom prihovril duchovný Evanjelickej cirkvi a. v. a po svätej omši v bazilike nasledovalo stretnutie pútnikov v spoločenskej miestnosti s možnosťou individuálnych rozhovorov a stretnutí. Aj tohtoročnú púť organizoval pezinský klub Alfa a Kapucíni na Slovensku.

C. Putera

Vzácná návšteva

Členovia hlohovského A – klubu Archa sa so svojimi abstinujúcimi priateľmi stretávajú v Leopoldove už niekoľko rokov. V lete v priestoroch cvičiska pri väznici pravidelne organizujú rodinné a priateľské popoludnie pri divinovom guláši, opekačke, vzájomných rozhovoroch, hudbe i tanci. Tento rok sa stretnutie uskutočnilo v sobotu 19. augusta, teda o čo čosi neskôr ako obvykle, pretože pôvodný termín museli organizátori narychlo zrušiť kvôli mimoriadne nepriaznivej predpovedi počasia. Preložené podujatie vyšlo na jednotku. Postarala sa o to aj vzácna návšteva – na leopoldovské stretnutie pricestovala aj bývalá dlhoročná primárka Kliniky drogových závislostí a iniciátorka vzniku takzvaných A klubov MUDr. Drahomíra Nejdlová. V príhovore podporila svojich bývalých pacientov a ich rodinných príslušníkov v abstinencii, ktorá mnohým z nich zachránila život, a vytvorila veľmi príjemnú atmosféru. Počas popoludnia ju mnohí prišli pozdraviť, poďakovať sa jej za striktný, pritom láskavý a podporný prístup a pochváliť sa, ako sa im roky darí vo svojich nových životoch bez závislosti. Doktorka Nejdlová patrí k zakladateľom prevenčných aktivít v liečbe závislostí a aj vďaka jej úsiliu vznikali spomínané abstinentské kluby, založené na vzájomnej podpore v abstinencii. Každoročné stretnutie v Leopoldove navštívilo asi sto členov zo 14 klubov na celom Slovensku.

(jh)

Šarkany lietali aj nad Leopoldovom

Pozerať sa do oblakov na ladne plachtiace pestrofarebné šarkany patrí najmä pre deti k najkrajším spôsobom rozlúčky s babím letom. Je to zvyk, ktorý sa do celého sveta rozšíril z Číny, kde draci alebo šarkany pôvodne boli typickými súčasťami náboženských predstáv a osláv náboženských sviatkov starých Číňanov a ázijských etník či a neskôr ich symboly v podobe drakov používali aj čínski vojaci na odradenie nepriateľa, pretože symbolizoval silného ochrancu svojho územia. Postupne sa dostal aj do Európy s rôznymi etnickými pohybmi, veď napokon aj do slovenčiny sa slovo šarkan dostalo prostredníctvom maďarčiny a do nej zasa z turečtiny, kde malo význam vodný drak.

Z obávaného rozprávkového tvora sa napokon stalo lietajúce zariadenie, ktoré ľudí neľaká, ale teší. A tak to bolo aj v stredu 11. októbra, keď sa na futbalovom ihrisku MTK stretli deti z materskej škôlky aj s ďalšími leopoldovskými deťmi, ktoré sa chceli navzájom potešiť svojimi pestrofarebnými lietajúcimi drakmi. A veru bolo sa na čo dívať. Drakov zo širokého okolia na šarkaniádu pozvali mesto Leopoldov, materská škola a Spolková záhrada. Organizátori dakujú aj pani Gažovičovej a pani Majcherovej.

(jh)

Seniori na kurze kresby a maľby

V utorok 24. októbra sa ukončil štvordielny cyklus kurzov kresby a maľby pre seniorov v našom meste. Kurzisti sa stretávali pravidelne každý utorok počas 4 týždňov na dvojhodinových kresby a maľby v klubovni mestskej knižnice.

Okrem kresby ceruzou a uhlíkom sa zoznámili aj so základmi maľby akvarelom a s tvorbou súčasných aj starších autorov umeleckých diel. Bol to aj čas spoznávania sa, smiechu, rozhovorov, dokonca aj spoločného spevu. Máme radosť, že sa nám podarilo naplniť to, s čím sme do tohto projektu šli – vytvoriť nielen priestor na naučenie sa niečoho nového, ale

aj na zmysluplne spoločne strávený čas pre aktívnych seniorov z nášho mestečka. Dakujeme všetkým účastníkom kurzu a lektorovi Romanovi Gajdošovi za realizáciu projektu.

Za účastníkov sa podakovala pani Elena Slamková: „Pod vedením stále usmiateho Mgr. et MgA. Romana Gajdoša, PhD., sme tvorili naše umelecké diela s jeho povzbudením, usmerneniami a radami. Niektoré skutočne vydarené. Spôsob komunikácie a vedenia kurzu pánom Gajdošom navodil príjemnú, priateľskú atmosféru. V každom jednom našom výtvore vždy našiel minimálne detaily, ak nie celé dielo, hodné uznania a pozornosti. Bol to obohacujúci čas pohladenia a pokoja v duši. Veľká vďaka mestskému úradu za uskutočnenie kurzu a p. Gajdošovi za jeho veľké srdiečko. Tešíme sa na pokračovanie.“

Tento projekt sa uskutočnil vďaka finančnej podpore Nadácie ZSE.

(ra)

Mestečko na Michalskom jarmeku

Pozvanie na fraštický Michalský jarmok prišlo členom KSF Mestečko ešte na začiatku leta a úprimne ich potešilo. Plní elánu ešte z Medzinárodného festivalu v Severnom Macedónsku sa zodpovedne pripravovali na jarmočné vystúpenie. Vyparádení v mestečských krojoch jarmočníkom i hodovníkom predviedli folklórne pásmo *Mestečani na jarmeku*. Podmanivé tóny fujary vystriedali sólové piesne, vtipné hovorené slovo a temperamentné tance. Obecenstvo sa s nimi zabávalo, spievalo a na záver folkloristov odmenilo veľkým potleskom. Jarmočné vystúpenie v príjemnom prostredí, za slnečného jesenného počasia bolo bodkou za bohatým tohtoročným programom Klubu slovenského folklóru Mestečko.

(ra)

Príručka o bylinkách v našom okolí

Hoci už je po bylinkárskej sezóne, zimné večery sú ideálnym časom na čítanie kníh. Ak si k tomu uvaríme bylinkový čaj, môžeme pomôcť aj svojmu zdraviu. Niet nad bylinky, ktoré si aj sami nazbierame. Už teraz môžeme myslieť na prichádzajúcu sezónu a aspoň tie základné si nazbierať aj v leopoldovskom chotári.

Mysleli na to aj vo Vlastivednom múzeu v Hlohovci. Pripravili preto knihu *Liečivé rastliny v okrese Hlohovec a ich využitie v ľudovom liečiteľstve*. Takmer všetky naše babičky poznali aspoň základné druhy liečivých rastlín – od repíka lekárskeho cez mätu, materinu dúšku alebo medovku. Dokonca nebolo treba chodiť ich zbierať až kdesi k Váhu, ale boli k dispozícii doma v záhradke. Dnes je takýchto gazdoviek pomenej, a mladých ľudí skutočne len zopár, hlavne takých, ktorí si uvedomujú, že správna bylinka dokáže pomôcť a niekedy aj zlepšiť účinok liečby. Napríklad pri zápaloch alebo ochoreniach tráviaceho traktu, hrdla, či dýchacieho ústrojenstva.

Ako pripomenula botanička z múzea, autorka knihy Miroslava Malovcová-Staniková, základ fytoterapie položil Juraj Fándly v Zelinkárovi, ale jedna z bylinkových záhrad mešťanov i dedinčanov sa spomína aj v rukopisnej básni Vďačná pamiatka frášťackému richtárovi, ktorá bola napísaná v roku 1827. Ako pripomína autorka, v roku 2017 oslávila päťdesiat rokov Záhrada liečivých rastlín Farmaceutickej fakulty UK v Bratislave. Genofond zbierky obsahuje zhruba 800 druhov rastlín. V minulosti v spolupráci so Slovakofarmou bola vytvorená expozícia zameraná na využitie liečivých rastlín pri výrobe čajov i liekov. Aj Vlastivedné múzeum v Hlohovci pripravilo v minulosti výstavu o liečivých rastlinách. Pre priemerného fytoterapeuta vraj stačí poznať 150 – 200 druhov liečivých rastlín, ktoré dokážu pomôcť pri väčšine ochorení.

Pre mnohých možno bude množstvo rastlín v knihe aj malým prekvapením. Nájde tam napríklad prvosienku, púpavu, pivoňku, konvalinku, ale i cesnak či pagašťan. Liečivými sú i mak, šíповá ruža či skorocel. Autorka spomínanej knihy však zaradila do atlasu aj niektoré druhy zeleniny. Napríklad nechtík alebo majorán. Vraj do 17. storočia sa kuchynská zelenina neodlišovala od bylín. Medzi 84 rastlinami nájdeme aj zeleninu i známe druhy, ktoré sa v súčasnosti neodporúčajú zbierať. Na záver knihy pripravila autorka aj zopár tipov napríklad na výrobu džemov alebo likérov. Nechýba prehľadná tabuľka kalendára ideálneho zberu liečivých rastlín, najčastejšie od mája do augusta a druh zbieraného materiálu (kvet, plod, koreň, kôra či vňať). Atlas je pripravený prehľadne s množstvom fotografií so slovenským, českým i latinským názvom i podrobnosťami ako napríklad nebezpečenstvo zámeny, každé heslo je doplnené o recepty na odvary, sirupy, tinktúry alebo zápar. Kniha je k dispozícii vo Vlastivednom múzeu v Hlohovci.

Martin Jurčo

Liga proti rakovine oslavuje tridsiatku a hľadá nových členov

Tridsať uzavretých rokov združovania, pomoci, rád i preventívnych aktivít si pripomenula trnavská pobočka Ligy proti rakovine. Vznikla krátko po formovaní celoslovenských aktivít Ligy proti rakovine SR a iniciátorkou pobočky bola vtedajšia prezidentka Eva Siracká. Spočiatku združovali len pacientky s karcinómom prsníka, neskôr sa ich aktivity rozširovali

a oslovovali rovno pacientov na onkológii. Celé desaťročia je predsedníčkou trnavskej pobočky Mária Valentová a členmi sú aj súčasní i bývalí pacienti z regiónu. Pobočka však vyzýva prípadných budúcich členov, aby sa prihlásili.

„Odbočka v súčasnosti zaznamenáva pokles členov, ktorých bolo vždy zhruba päťdesiat. Aj pre charakter ochorení, ale aj pre nedávnou pandémie počet klesol. Súvisí aj s tým, že mnohé pacientky a pacienti sú na čiastočnom invalidnom dôchodku. Musia chodiť do práce a zamestnávateľ im neumožní, aby sa organizovali, nemajú čas sa s nami stretávať. Preto nás navštevujú nepravidelne, alebo im pomáhame telefonicky. Preto by sme boli radi, keby sa počet členov našej trnavskej odbočky rozšíril. Myslím, že viacerí o nás nevedia resp. berú onkologické ochorenie ako niečo, čo nesúvisí priamo s organizovaním. Je to však ochorenie, ktoré pacienta i jeho rodinu poznačí každého na celý ďalší život,“ hovorí Mária Valentová.

Za tridsať rokov sa postupne sa hlásili pacientky nielen o radu, psychologickú pomoc, ale aj o možnosti sociálnej podpory, keďže ochorenie je spojené s dlhou práceneschopnosťou. Postupne pobočka začala organizovať aj podujatia – najmä prednášky a stretnutia s lekármi, neskôr sa predstavovala aj širokej verejnosti na Dni jablák, od roku 1998 pravidelne aj na Dni narcisov. Okrem Dňa jablák to boli napríklad každoročné kampane LPR Neodfajčite im detstvo o hrozbe škodlivých účinkov fajčenia na deti, iné roky sme sa venovali rakovine prostaty, krčka maternice, i vaječníkov. Tento rok v októbri to bola tematika s názvom Miluj ma rovnako. *„Onkologickí pacienti neraz nemajú s kým zdieľať problémy v oblasti intimity, ktoré vznikajú v súvislosti s ochorením alebo s psychikou. Pre pacientov a ich partnerov je ťažké hovoriť o intimite a sexualite. Táto kampaň vznikla aj pre alarmujúci pokles veku onkologických pacientov, ktorí majú vek, keď sa žije plnohodnotným sexuálnym životom. Tak vznikol aj koncept Miluj ma rovnako. Pod týmto názvom nájdú pacienti a ich blízki informácie aj na rovnomennej webovej stránke,“* hovorí predsedníčka trnavskej odbočky Ligy proti rakovine Mária Valentová. K dispozícii sú aj Centrá pomoci. Kontakty sú k dispozícii na webovej stránke Ligy proti rakovine. Rovnako funguje aj linka pomoci, kde sa môžu pacienti obrátiť s akýmkoľvek zdravotným problémom.

Martin Jurčo, foto autor a archív

Malí leopoldovskí svetlonosi

Jesenné a zimné obdobie so sebou prináša skoršie večery. Ľudia boli kedysi nútení dlhšie sa zdržiavať vnútri ako vonku a chladné zimné večery si skracovali prácami, na ktoré nebol čas vtedy, keď museli chodiť okolo humna či zvierat. Najčastejšie sa driapalo perie a driapačky či páračky vždy sprevádzalo rozprávanie rôznych veselých, ale aj tajomných a strašidelných príbehov. Naši predkovia, ktorým do života zasahoval svet rôznych povier, prirodzene predpokladali zvýšenú aktivitu rôznych tajomných a strašidelných síl práve v zimných mesiacoch rokov, pretože tajomno sa prirodzene spájalo s tmou, keď schopnosť človeka vnímať zmyslami je prirodzene obmedzená. Vedeli sa však vynásť. Naporúdzli mali tzv. svetlonosov, ktorí v sebe opatrovali svetlo napríklad v podobe ohňa zo sviečky, keďže ohňu už aj starobylé náboženstvá na celom svete pripisovali očistnú moc a ochranu pred škodiacimi démonmi. Napokon, svetlonos mohol mať rôznu podobu a jedno z nich bola práve sviečka osadená do tekvice s vyrezávanými otvormi, aby

svetlo mohlo otvoriť v nej vychádzať von. Etnológia hovorí, že tento zvyk vznikol už v európskej keltskej kultúre a postupne sa rozvinul v ďalších kultúrach. Sviečka umiestnená vo vydlabanej tekvici bola typická aj pre staré slovanské náboženstvá a súvisí s predstavou našich predkov, že duše môžu počas jednej noci opustiť záhrobie a vrátiť sa medzi živých. Ľudia vracajúci sa z návštevy hrobov svojich predkov preto nosili sviečky vo vydlabanej tekvici, keďže to bol každému dostupný spôsob prepravy horiaceho svetla.

Veľa sa však už nevie o tom, že okrem týchto „technických“ svetlonosov, verili naši predkovia aj v existenciu mytologickej postavy Svetlonosa. Bol to akýsi polodémon, s ktorým sa našim predkom spájali skôr negatívne konotácie. Pripisovala sa im moc zvieŕ človeka od lesa a uškodiť mu. Bolo to teda akési bludné svetlo, ktoré človeka mohlo odviesť zo správnej cesty. Zvyklo sa hovoriť, že Svetlonosi, ktorí do kresťanskej kultúry prešli z predkresťanských mytologických predstáv, zvykli kradnúť v kostole sviečky, upíjali si z omšového vína.

Nech to už bolo akokoľvek, spojitost tmy a tajomna bude platiť v ľudskom prežívaní asi vždy. Starý zvyk podnes pretrval v podobe

vytvárania originálnych obrazcov do tela vydlabaných tekvíc, ktoré svoju krásu prezentujú práve po zapálení svetla v ich útrobach. Každý rok ich prezentujú aj leopoldovské deti na záver lampiónového sprievodu. Vo štvrtok sa deti najskôr stretli v areáli materskej školy, kde si navzájom odprezentovali milý kultúrny program súvisiaci s jesenným obdobím a hoci nebola veľká zima, pomerne výdatný vietor im ďalej robil spoločnosť na ceste mestom do Spolkovej záhrady, kde bola pre deti pripravená diskotéka a prehliadka vyrezávaných tekvíc.

Podujatím školárov aj staršie deti sprevádzali pani učiteľky, rodičia, ale aj tajomné bytosti, na ktoré sa počas toho večera premenili nielen Miška Margitaiová, Stanka a Veronika Bachňákové a Nikola Bucková, ale ďalšie originálne bytosti prišli spolu so sprievodom – na kostýmoch si nechali záležať deti aj dospelí. V Spolkovej záhrade ich už čakal horúci čaj a sladkosti a spomínané vyrezávané tekvičky, ktoré na pódiu už čakali na ohodnotenie. Tekvičky prišla na pódium ohodnotiť náhodná komisia prvostupniarov, ktorú tvorili Sofia, Mirka a Elka, no výdatne im spod pódia radili aj ostatné deti. Tie sa napokon rozhodli, že tretiu najkrajšiu tekvičku, navyše zahalenú do zeleného šatu, vytvoril Miško Margitai, na druhom mieste deti zaujala tekvička, ktorú priniesla Mia Žovinová, a napokon najviac sa deťom páčila tekvica Sára Gažovičovej.

Ako sa nám ekonomicky darí?

V turbulentných časoch sa mení aj reálne ekonomické prežívanie obyvateľov. Národná banka Slovenska v spolupráci so Štatistickým úradom SR uskutočňuje na Slovensku akciu Zisťovanie o financiách a spotrebe domácností 2023, ktoré je súčasťou európskeho projektu HFCS (Household Finance and Consumption Survey). Projekt je koordinovaný Európskou centrálnou bankou a zúčastňujú sa na ňom všetky krajiny eurozóny. Jeho cieľom je získať spoľahlivé údaje o súčasnej ekonomickej situácii domácností v eurozóne.

Údaje zo zisťovania poskytnú podklady pre rôzne štúdie, ako napríklad bytové otázky mladých, úspory a dôchodkové otázky starších osôb, výskum vplyvu bohatstva na spotrebu, zadlženosť domácností, prístupnosť získania úveru a pod. Výsledky zisťovania umožnia získať dôležitý pohľad na ekonomické správanie sa rozličných typov domácností, čím sa stanú cenným prínosom v mnohých hospodársko-politických oblastiach eurosystému.

Na Slovensku bolo do zisťovania za rok 2023 vybraných 651 samospráv, medzi nimi aj naše mesto. Do zisťovania je zaradených takmer 4-tisíc domácností. Zisťovanie sa uskutoční v období od októbra 2023 do konca januára 2024. V tomto období vybrané domácnosti v našom meste navštívi pracovník poverený funkciou opytovateľa, ktorý je povinný preukázať sa osobitným poverením, ako aj pozývacím listom podpísaným výkonným riaditeľom NBS a predsedom Štatistického úradu SR. Všetky informácie a názory, ktoré v rámci tohto zisťovania domácnosti poskytnú, sú chránené, nezverejňujú sa a využijú sa výhradne na štatistické a vedecké účely nekomerčného charakteru.

Ochranu dôverných štatistických údajov upravuje zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov a ochranu osobných údajov Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (ďalej len „nariadenie“) a zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Za ochranu dôverných aj osobných údajov zodpovedá Štatistický úrad Slovenskej republiky, ktorého zamestnanci sú viazaní mlčanlivosťou o všetkých štatistických údajoch a osobných údajoch, ktoré sa pri svojej práci dozvedia.

Podrobnejšie informácie sa záujemcovia môžu dočítať na stránke Štatistického úradu SR na adrese www.statistics.sk alebo telefonicky na telefónnom čísle 033/5566 240, 0905 974 726 – Ing. Monika Ďurechová, adresa: Osvaldova 2, 917 23 Trnava.

(ra)

Čistota ovzdušia na Slovensku sa skúmala aj v Leopoldove

Životné prostredie sa neustále mení a s ním aj jeho kvalita a vplyv na zdravie ľudí. Čisté ovzdušie je niečo, čo berieme ako samozrejmosť. Avšak priemyselná činnosť a meniaci sa klíma ovplyvňujú jeho zloženie a aj v médiách často počúvame správy o jeho zlej kvalite v mnohých končinách sveta. Kvalitu ovzdušia z hľadiska prvkového zloženia a obsahu prípadných škodlivých kovov je možné sledovať aj nepriamo s použitím rôznych živých organizmov, najčastejšie rastlín. O tomto výskume, ktorý zahŕňal aj vzorky z Leopoldova, sme sa s docentom Jozefom Kováčikom z Trnavskej univerzity rozprávali v čase, keď vyhodnocoval aj leopoldovské vzorky.

Prečo ste sa rozhodli pre tento výskum?

Podobný výskum sa na Slovensku realizoval iba lokálne (napr. okolie Košíc alebo v rámci Bratislavy) a počet sledovaných prvkov bol nízky. Okrem toho sa tieto výskumy robili už pred takmer 20 rokmi. Aj vzhľadom na rozvoj priemyselnej výroby a motorizáciu za tento čas je možné predpokladať, že vo vzduchu, ktorý dýchame, sa udiali chemické zmeny.

Aké vzorky ste naň použili?

Bežne sa na tento typ výskumu, tzv. biomonitring, používajú rôzne rastliny, najčastejšie listy alebo ihličie stromov. My sme však zvolili bežný a nápadný druh lišajníka s odborným názvom diskovník múrový (*Xanthoria parietina*), ktorý však častejšie nájdeme na konároch stromov. Dôverne ho poznajú záhradkári, keďže vo vhodných podmienkach často pokrýva značnú časť konárov stromov. Hoci na niekoho nemusí pôsobiť esteticky, nepredstavuje priame ohrozenie pre stromy. Aj kvôli jeho bežnému výskytu na celom Slovensku sme zvolili práve tento druh. Lišajníky sú v podstate druhy húb a kvôli ich pomalému rastu sú dlhoveké a môžu preto v sebe akumulovať rôzne látky. Hlavnou výhodou tohto druhu je to, že rastie na stromoch a preto obsah prvkov i škodlivých kovov v ňom pochádza priamo z ovzdušia a nie z pôdy. Tým vieme nepriamo hodnotiť kvalitu ovzdušia tak, že porovnávame vzorky z rôznych miest. S týmto druhom lišajníka sa robil podobný výskum vo viacerých krajinách, preto vieme porovnávať aj so zahraničím.

Kde všade ste vzorky zbierali?

V rámci riešenia projektu národnej grantovej agentúry VEGA sme sa zamerali na okolie skládky bývalej Niklovej huty v Dolnej Strede, keďže táto skládka je dlhodobý environmentálny problém. Na porovnanie priameho okolia skládky s inými lokalitami sme cielene vyberali miesta v rôznej vzdialenosti od skládky (4 – 25 km) a tak sme sa dostali aj k vzorkám z Leopoldova či Šale. Ako ďalšiu pravdepodobne metalurgicky znečistenú lokalitu sme vybrali okolie ferozliatinárskeho závodu v Istebnom a magnezitového závodu v Lubeníku. A naopak, ako pravdepodobne čisté lokality sme vybrali napr. Starý Smokovec a okolie Bardejova, ako ukazuje mapa. Vzorky v Leopoldove sme zbierali v blízkosti Drahovského kanála, kde tento lišajník rastie hojne.

Čísla 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 a 13 možno považovať za neznečistené. Číslo 7 označuje Leopoldov, 4 Horné Zelenice a 9 Jaslovské Bohunice. Čísla 1, 11 a 12 sú označené miesta považované za znečistené (1 – skládka niklovej huty v Dolnej Strede, 11 – obec Párnica v blízkosti ferozliatinárskeho závodu v Istebnom, 12 – magnezitový závod v Lubeníku). Čísla 10, 14, 15 sú pravdepodobne čisté lokality (10 obec Rakša, 14 Starý Smokovec, 15 Bardejov).

Ako prebieha samotná analýza vzoriek?

Na analýzu postačuje malá vzorka lišajníka s veľkosťou 1-2 cm. Samotné stanovenie je však už technicky náročné, pretože vzorky sa musia pri zvýšenej teplote rozpustiť v kyseline na číri roztok a následne sa množstvo prvkov určí s použitím špeciálnych prístrojov. Na tomto spolupracujeme s odborníkmi z Českej republiky, ktorí dokážu stanoviť obsah až 53 rôznych prvkov, čo nie je bežné. Aj vďaka tomu sme získali zaujímavé a originálne výsledky, ktoré poslúžia ako porovnanie pri ďalšom monitoringu znečistenia ovzdušia v blízkosti i vzdialenej budúcnosti.

Čo zásadné ste zistili na Slovensku pri tomto výskume?

Jednoznačne boli na základe špecifického zloženia i najvyššieho obsahu niektorých prvkov odlíšiteľné lokality pod skládkou v Dolnej Strede a v blízkosti Istebného od všetkých ostatných. Na druhej strane absolútny obsah niektorých i toxických prvkov bol obvykle

nižší v porovnaní s inými krajinami, čo možno považovať za pozitívne zistenie z hľadiska čistoty ovzdušia. Niektoré lokality, o ktorých sa predpokladalo, že sú „čisté“, ukázali neočakávané výsledky, napr. vzorky lišajníka z okolia obce Rakša (v blízkosti vzácného rašeliniska) mali výrazne vyšší obsah kadmia, kým vzorky z Vysokých Tatier mali vyšší obsah platiny v porovnaní s inými miestami. Naopak, vzorky z okolia Bardejova mali najnižší obsah väčšiny prvkov. Preto napr. pobyt v Bardejovských kúpeľoch možno odporúčať aj z hľadiska čistoty vzduchu.

A ako „dopadol“ Leopoldov?

Už vzorky z lokalít niekoľko kilometrov vzdialených od skládky v Dolnej Stredě vykazovali násobne nižšie hodnoty toxických prvkov (ako je nikel, chróm, olovo či kobalt) a tieto pozitívne zistenia platia aj pre Leopoldov. V porovnaní s blízkymi Hornými Zelenicami či Jaslovskými Bohunicami vzorky z Leopoldova obsahovali porovnateľné množstvo týchto kovov a obsah bol často len nepatrne vyšší než v spomínanom Bardejove či v Starom Smokovci. Naopak, obsah uránu alebo tória bol podľa očakávania vyšší vo vzorkách z Jaslovských Bohuníc než v Leopoldove, avšak najvyššie obsahy sa zistili na iných miestach a preto je aj tento parameter v poriadku. Jediným extrémom je asi 8-násobne vyšší obsah kadmia vo vzorkách z Leopoldova (i Šale) než vo vzorkách z Jaslovských Bohuníc, v porovnaní s už spomínaným Bardejovom je to však len asi 3-násobne viac a z hľadiska absolútneho obsahu nie je toto množstvo nijak vysoké. Jednoducho možno povedať, že obsah analyzovaných 53 prvkov vo vzorkách lišajníka z Leopoldova neukazuje výrazne vyššie od obsahu na spomínaných čistých lokalitách. Zároveň je však nutné dodať, že priemyselná činnosť i kúrenie tuhým palivom produkujú aj znečistenie organickými látkami, ktoré bude vyžadovať osobitný výskum a táto oblasť je na Slovensku rovnako zanedbaná. Z hľadiska prípadnej kontaminácie kovmi aktuálne na porovnanie s lišajníkmi analyzujeme aj vzorky listov a ihličia stromov vrátane vzoriek z Leopoldova, výsledky však ešte nie sú kompletné.

J. Hladký

Novela zákona o cestnej premávke

Nedávno sa na križovatke Kukučínovej a Hviezdoslavovej ulice stala smrteľná dopravná, keď vodič osobného auta nedal prednosť kolobežkárovi, ktorý prechádzal po hlavnej ceste. Na cestách sú ohrození okrem chodcov aj cyklisti, kolobežkári a vlastne všetci, ktorí používajú najrozmanitejšie dopravné prostriedky športovej povahy. Pravidlá cestnej premávky musia všetci. A hlavne predvídať. Tým, čo nepostrehli niektoré zmeny v zákone o cestnej premávke, prinášame zmeny v krátkom prehľade.

Predchádzanie

Do zákona sa dopĺňa, že vodič je pri predchádzaní iného vozidla povinný prihliadať najmä na rýchlosť, druh svojho i predchádzaného vozidla, poveternostné podmienky a stav a povahu vozovky.

Bočný odstup pri predchádzaní

Ustanovuje sa minimálna bočná vzdialenosť, ktorú by mal vodič dodržať pri predchádzaní cyklistov, ale aj chodcov, kolobežkárov, vodičov samovyvažovacích vozidiel či malých motocyklov, a to: odstup najmenej 1 meter pri najvyššej dovolenej rýchlosti do 50 km/h a najmenej 1,5 m v ostatných prípadoch. Minimálna vzdialenosť nie je definovaná absolútne. Ak vzhľadom na všetky aspekty situácie bude potrebné predbiehať cyklistu s väčším bočným odstupom, predbiehajúci vodič sa nemôže vyvíňovať, že dodržal predpísanú minimálnu vzdialenosť.

Nové základné povinnosti vodiča

K základným povinnostiam vodiča sa pridáva aj neohrozenie cyklistov na cestičke pre cyklistov, pri odbočovaní a vchádzaní na cestu, pri otáčaní a cúvaní. Zároveň sa zakazuje zastavenie vozidla nielen na priechode pre chodcov a priechode pre cyklistov, ale aj na mieste určenom na prechádzanie.

Odbočovanie cyklistov vľavo

Po novom pre cyklistov neplatí doterajšia povinnosť pri odbočovaní vľavo zaradiť sa čo najďalej vľavo v časti vozovky určenej pre jeho smer jazdy.

Dávanie prednosti

Jasne sa ustanovuje prednosť každého, kto ide rovno, pred tým, kto odbočuje, a to bez ohľadu na stavebnú formu a oddelenosť cesty. Vodiči tak budú musieť dať prednosť aj cyklistom idúcim súbežne s cestou, napr. aj po priechode pre cyklistov.

Jazda cez križovatku

Vodič, ktorý prichádza do križovatky po vedľajšej ceste označenej dopravnou značkou „Daj prednosť v jazde“ alebo „Stoj, daj prednosť v jazde“ bude povinný dať prednosť v jazde aj cyklistom idúcim súbežne s hlavnou cestou, napr. aj po priechode pre cyklistov.

Zákaz zastavenia a státia

Rozširuje sa zákaz zastavenia a státia na cyklistickej infraštruktúre. K zákazu na cestičke pre cyklistov a ochrannom pruhu pre cyklistov pribúda aj zákaz zastavenia a státia na cyklistickom pruhu.

Jazda cyklistov po chodníku

Umožňuje sa jazdenie na chodníku aj cyklistom, ktorí sprevádzajú alebo vezú na bicykli dieťa do 10 rokov. Jazdiť smú po pravej strane chodníka, ak tým neohrozujú ani neobmedzujú chodcov.

Jazda cyklistov vedľa seba

Rozširuje sa aj možnosť cyklistov jazdiť vedľa seba. Dvaja cyklisti smú ísť teraz vedľa seba len po cestičke pre cyklistov, ak tým neobmedzujú a neohrozujú ostatných účastníkov cestnej premávky. Táto možnosť sa rozšíri aj o iné druhy komunikácií, na ktorých nie je voľnejší pohyb cyklistov problematický. Pôjde o poľnú a lesnú cestu a obytnú zónu. Dopĺňa sa možnosť jazdy vedľa seba pre skupinové jazdy. V skupine najmenej šiestich cyklistov môžu jazdiť dvaja cyklisti vedľa seba.

Pravidlá na bicyklovej ceste

Ide o cestu vymedzenú dopravnou značkou, na ktorej "auto je hosť". Bicyklovú cestu môžu cyklisti používať v celej šírke určenej pre ich smer. Na bicyklovej ceste vodič smie jazdiť rýchlosťou najviac 30 km/h. Motorovým vozidlám je jazda na bicyklovej ceste zakázaná,

ak dopravnou značkou nie je určené inak. Aj vtedy majú cyklisti prednosť. Vodiči áut ich nesmú ohroziť a predchádzať ich môžu iba pri dodržaní bočného odstupu najmenej 1,5 metra. Zastavenie a státie motorových vozidiel okrem motocyklov je na bicyklovej ceste povolené len na vyznačených miestach.

Sankcie

Za nedanie prednosti v jazde, za ohrozenie cyklistu prechádzajúceho cez priechod pre cyklistov a za ohrozenie cyklistu pri predchádzaní hrozí v blokovom konaní pokuta do 150 eur a v riadnom konaní pokuta 60 až 300 eur a zákaz činnosti do 2 rokov. Za porušenia ostatných pravidiel možno uložiť pokutu do 100 eur a v blokovom konaní do 50 eur.

(morma)

Štátny archív v Trnave zbiera dokumenty rodín Vančových, Cvičelových, Slovákových, Otingerových a Bezecných

Vážený občania, v rámci historiografie slovenských rodov a rodín založil v auguste 2021 Igor Stanislav Vančo v Štátnom archíve v Trnave archívny fond pozostalostí Igora Vanča (rodina Vančová z Bratislavy). Cieľom tohto projektu je zmapovať životy našich predkov i súčasníkov a zanechať tak historickú stopu pre ďalšie generácie o ťažkých životoch Slovákov. Radi by sme tejto iniciatíve pomohli a poprosili vás o spoluprácu pri zbieraní dokumentov.

Do fondu môžete prispieť rôznymi dokumentmi, ako sú napríklad fotografie, zvukové nahrávky, videonahrávky, pohľadnice, úradné dokumenty, vysvedčenia, preukazy, doklady, diplomy, pečate, umelecké obrazy a grafiky (nie veci každodennej osobnej potreby, sklo, porcelán, hlinu, oblečenie a nábytok).

Pozostalosti by sa mali týkať nasledovných rodov, rodín a iné nadväzujúce: Vančo, Cvičela, Slovák, Otinger, Bezecný. Pozostalosti môžu občania priniesť osobne do Štátneho archívu Trnava:

Štátny archív Trnava
Odbor spracovania archívnych dokumentov
Štefánikova 7
917 38 Trnava

Tel. kontakt 033/551 11 80

Ubezpečujeme občanov, že všetky vzácné pozostalosti sú k dispozícii v Štátnom archíve Trnava, odbor spracovania archívnych dokumentov archívny fond pozostalostí Igora Vanča (rodina Vančová z Bratislavy) k nahliadnutiu občanom a sú v bezpečí pod ochranou ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Za príspevok do fondu vám vopred srdečne ďakujeme.

PRÍBEH JEDNEJ PARA- DAJKY

V apríli, keď sme si v našom meste pripomínali Deň Zeme, sme sa zúčastnili s mojou vnučkou Liluškou na milom podujatí v Novom parku. Mestský úrad vtedy pripravil popoludnie plné zaujímavých aktivít nielen pre najmladšiu generáciu.

Detičky si mohli okrem iného posadiť za pomoci dám z OZ Šanec rajčinky. Bola k dispozícii hlina, drobné priesady rajčíniek, ekologické kvetináče, lopatky. Deti si posadili priesady a odniesli domov. Aj naša Liluška patrila medzi ne. Neviem, ako priesady detí skončili, ale moja vnučka sa o ňu príkladne starala doma na okennej parapete. Keď bola väčšia, priniesla mi ju so slovami: Babi, prosím, posadme rajčinku do záhrady. Posadili sme, starali sme sa spolu o ňu a rajčinka sa nám odvdáčila bohatou úrodou chutných plodov. Presvedčte sa na priloženej fotografii.

Teším sa, pretože je super, keď v deťoch pestujeme vzťah k pôde od ich detských rokov. Určite si zapamätajú, ako sadili rajčinky a nebudú si myslieť, že rastú v supermarketoch. Ďakujem preto mestskému úradu a prajem veľa zaujímavých nápadov na ďalšie podujatia.

E. Slamková

O POMOCNÍČKE TANE

Tretí október bol pre mnohých prvkov naše základnej školy významným dňom. Do triedy k nim zavítala sučka Tana – canisterapeutický pes plemena samojed. Spolu s pani Ing. Janou Fűrnkranz Fulierovou, ktorá sa canisterapii venuje profesionálne, sa budú s deťmi pravidelne stretávať, aby formou tejto podpornej terapie pomohli žiakom vo výchovno-vzdelávacom procese.

Prvotný strach zo stretnutia so psom rýchlo zahнала pokojná povaha sučky. Na prvom stretnutí deťom dokázala, že sa pri nej nemajú čoho báť a veľmi rýchlo si získala ich dôveru. Veď uznajte sami – kto by si nechal z tváre zjesť piškótku? Alebo kto by sa nechal len tak po ležiačky preskočiť? Kto by sa odvážil pozrieť na ostré zuby cudziemu psovi? Ani vyložiť nohy na psíka, s ktorým sa prvýkrát vidíte, nie je jednoduché... Tieto a podobné kúsky, ktoré si vyskúšali naši prváci, však možno robiť len so špeciálne vycvičeným psom. A Tana taká je. Ďakujeme pani psovodkyni za ochotu prísť a pomôcť deťom, ktoré potrebujú zvládnuť psychické, citové či sociálno-integračné problémy.

M. Lišková

DÔCHODCOVIA NA MORAVE

Členovia OZ dôchodcov Šanec Leopoldov prežili jeden krásny slnečný deň na Morave. Prezreli sme si výnimočnú baziliku vo Velehrade. Príjemná sprievodkyňa nás oboznámila s mnohými historickými zaujímavosťami. V Živej vode v obci Modrá nás očarili sladkovodné ryby v teráriu. Takto zoči-voči (hoci za sklom) sa na ryby nemáme možnosť pozrieť hocikedy. Život a bývanie našich predkov nám zasa priblížila prehliadka Archeoskanzenu.

Prechádzkou po chodníku okolo jazera sme sa opäť nadchýnali pohľadom na Velehrad a jeho historické okolie. V kúpeľnom meste Trenčianske Teplice sme mali čas aj na posedenie pri káve, zákusku či zmrzline. Niektorí si prezreli Most slávy a zasmieňali na známych umelcov. Ďakujeme vedeniu nášho mesta, že aj vďaka ich prístupu k nám dôchodcom sme mohli prežiť príjemný jesenný deň v jeseni nášho života.

Benková

MESTO OPRAVILO VÝTLKY

Ku koncu leta sa mesto dalo do opravy nahlásených výtlkov a nerovností na svojich komunikáciách, ale aj chodníkoch v rôznych častiach mesta. Na Dlhej ulici asfaltéri opravovali cestu prepadnutú po staršej rozkopávke, opravili úsek križovatky

Záhradníckej a Gucmanovej ulice, na tejto ulici upravili aj okolie poklopu. Tie upravovali aj na Námestí sv. Ignáca a k tomu sa pridružila aj oprava chodníka, ktorá pokračovala aj v časti námestia pri Hollého ulici.

Na Kukučínovej ulici sa opravoval chodník a okolie poklopu, na križovatke s Piešťanskou cestou zasa obrubníky. Na Nádražnej ulici sa upravili a zaplnili výtlky a viaceré prepadnuté miesta po predchádzajúcej rozkopávke cesty, podobne aj na Sládkovičovej ulici. Na Gajdičovej ulici, resp. na križovatke s Ulicou 1. mája sa položil asfaltový betón na rozlohu 105 m štvorcových, podobne aj na Gajdičovej ulici. Realizovali sa úpravy prepojenia Nádražnej s Murgašovou ulicou a ďalších ulíc, na Ulici I. Krasku sa opravovala väčšia plocha rozpadávajúceho sa asfaltového povrchu, na križovatke Hlohoveckej a Rázusovej sa riešil povrch križovatky, priamo na Hlohoveckej okolie poklopu, na Štúrovej ulici zasa výtlk a napokon na chodníku smerujúcom k Novopoldu oprava dlažby chodníka.

Do zoznamu lokalít poslanci navrhli zaradiť aj úsek Nádražnej ulice v smere k uhoľným sklodom s možným rozšírením zákruty, lebo rozpadávajúci sa asfalt na okrajoch cesty ju zužujú. Keďže vlastníkom cesty je Trnavský samosprávny kraj, mesto požiadalo TTSK o opravu tejto komunikácie.

(jh)

UJALI SA AJ DETSKÉ PREMIETANIA

Už v predstihu si obyvatelia mesta v ankete vybrali niekoľko väčšinou nových kinematografických diel, ktoré si želali počas leta vidieť. V leopoldovskom letnom kine sa ta počas ôsmich premietaní vystriedali stovky obyvateľov mesta alebo regiónu, aby si mohli v atmosfére skorej letnej noci v exteriéri vychutnať filmy, ktoré si sami vybrali, ale bo tí, ktorí nehlasovali, filmy, na ktoré boli zvedaví. Mnohí z nich využili aj možnosť nesediť na plastových stoličkách, ale naopak, vychutnať si film pri kofole alebo inom nápoji na väčšom pohodlí deky občas aj na teplej dlažbe či na tráve. Na filmovom plátne sa v júli podľa želania vystriedali filmy Striedavka, Šarlatán, Čo sme komu všetci urobili a napokon aj úspešná slovenská komédia s prvkami čierneho humoru Invalid, ktorú si prišlo pozrieť azda najviac návštevníkov letného kina.

V auguste sa pod holým nebom na leopoldovskom námestí odohrali štyri predstavenia – Kocúr v čižmách: Posledné želanie, Vstupenka do raja, Princezná rebelka a Ostrov. Organizátori mysleli aj na najmenších divákov, pre ktorých boli pripravené dve premietania so skorším začiatkom. Mali úspech a leopoldovské Filmové noci pod hviezdami o rok budú pamätať aj na detských divákov.

(jh)

NA BICYKLOCH DO PIEŠŤAN

K už tradičným letným športovo-spoločenským aktivitám mesta patrí aj cyklovýlet, ktorého hlavnou funkciou je to, aby bol pre všetkých – malých, mladých a aj starších, bez rozdielu v ich fyzickej kondícii. Tohtoročný výlet na bicykloch organizátori naplánovali na sobotu 12. augusta a plánovaným cieľom sa opäť stala trať Leopoldov – Piešťany so zastávkou na Siesta pláži s možnosťou doplniť energiu okrem iného na vlastnoručne opečených špekáčikoch či nabalených dobrotách. Táto trasa je osvedčila aj preto, lebo ponúka rôzne benefity aj detským cyklistom v podobe návštevy zvieratíek v kontaktnej zoologickej záhrade, ale aj vyšantenia sa na detskom ihrisku a na detských atrakciách deťmi obľúbeného Eko parku Piešťany. Tempo si každý cyklista zvolil také, aby mu vyhovovalo a aby šetril energiu aj na spätnú cestu. Niektorí preto absolvovali krátke prestávky, ktoré však v konečnom dôsledku neskrátili čas, ktorý leopoldovskí cyklisti strávili spolu v cieli svojho výletu. Iní zase využili príležitosť prejsť na svojom dvojkoľesovom tátošovi trasu okolo Sĺňavy. A že každoročný augustový cyklistický výlet Leopoldovčanov si stále udržuje popularitu, o tom svedčí aj skutočnosť, že tento rok ho absolvovalo asi deväťdesiat cyklistov z nášho mesta od tých najmladších až po tých v seniorskom veku.

(jh)

FAMILY PARK NESKLAMAL

Keby ste sa po rokoch dospelých spýtali, na čo sa ako deti počas hodov najviac tešili, väčšina z nich by bez zaváhania odpovedala, že na kolotoče. Vyskúšať si aj onakvejšie detské atrakcie – či už jazdou alebo niektoré len pohľadom – bolo cieľom aj podujatia určeného pre predovšetkým deti s rodinami, ktoré zorganizovalo mesto v pondelok 10. júla. Autobus do Familyparku pri rakúskej obci Sankt Margarethen im Burgenland záujemcom uhradilo mesto, vstupné si návštevníci hradili sami. Na ceste do zábavného parku a v ňom ich sprevádzal a v prípade potreby rodinám tlmočil Tomáš Brodek. O podujatie plné detských očakávaní bol veľký záujem, o čom napokon svedčil aj do posledného miesta zaplnený autobus. A originálny výlet očakávanie nesklamal, pretože zábavný park s príjemným prostredím výletníkom ponúkol viac ako 80 tematických kolotočov, dráh a iných atrakcií, stretnutie detí so zvieratami v kontaktnej zoologickej záhrade a stravovacie zariadenia zasa ponúkli príjem energie na ďalšie šantenie.

(jh)

MESTO OPRAVILO VÝTLKY

Ku koncu leta sa mesto dalo do opravy nahlásených výtlkov a nerovností na svojich komunikáciách, ale aj chodníkoch

v rôznych častiach mesta. Na Dlhej ulici asfaltéri opravovali cestu prepadnutú po staršej rozkopávke, opravili úsek križovatky Záhradníckej a Gucmanovej ulice, na tejto ulici upravili aj okolie poklopu. Tie upravovali aj na Námestí sv. Ignáca a k tomu sa pridružila aj oprava chodníka, ktorá pokračovala aj v časti námestia pri Hollého ulici.

Na Kukučínovej ulici sa opravoval chodník a okolie poklopu, na križovatke s Piešťanskou cestou zasa obrubníky. Na Nádražnej ulici sa upravili a zaplnili výtlky a viaceré prepadnuté miesta po predchádzajúcej rozkopávke cesty, podobne aj na Sládkovičovej ulici. Na Gojdičovej ulici, resp. na križovatke s Ulicou 1. mája sa položil asfaltový betón na rozlohe 105 m štvorcových, podobne aj na Gojdičovej ulici. Realizovali sa úpravy prepojenia Nádražnej s Murgašovou ulicou a ďalších ulíc, na Ulici I. Krasku sa opravovala väčšia plocha rozpadávajúceho sa asfaltového povrchu, na križovatke Hlohoveckej a Rázusovej sa riešil povrch križovatky, priamo na Hlohoveckej okolie poklopu, na Štúrovej ulici zasa výtlk a napokon na chodníku smerujúcom k Novopoldu oprava dlažby chodníka.

Do zoznamu lokalít poslanci navrhli zaradiť aj úsek Nádražnej ulice v smere k uhoľným sklodom s možným rozšírením zákruty, lebo rozpadávajúci sa asfalt na okrajoch cesty ju zužujú. Keďže vlastníkom cesty je Trnavský samosprávny kraj, mesto požiadalo TTSK o opravu tejto komunikácie.

(jh)

RADOŠŤ NA VYSTÚPENIACH ROZDÁVA AJ MESTEČANKA

Jeseň pre našu leopoldovskú kapelu Mestečanka sa každý rok spája s obdobím, keď ich častejšie vidáme koncertovať a spríjemňovať iným chvíle voľnejšieho času, ktorých je práve počas kratších a chladnejších dní akosi viac. Nedávno takto členovia Mestečanky spríjemnili Mesiac úcty k starším seniorom v Zariadení opatrovateľskej služby v Trnave. Svojím vystúpením rozveselili a potešili celé osadenstvo zariadenia – nielen klientov, ale aj jeho personál. V Jaslovských Bohuniciach kapela vystúpila zasa v sociálnom zariadení Bohunka na stretnutí klientov spolu s rodinami pri gulášovom posedení. Bolo to veľmi vydarené trojhodinové posedenie plné radosti, pohody a toho vzájomného, čo hudba a spev sprostredkúva nielen ich prijímateľom, ale napokon aj samotným interpretom.

Z. Tanáčová

SENIORI NA BÚRLIVÝCH VÝŠINÁCH

Naši dôchodcovia sa zaujímajú o všetko, čo sa okolo nich deje, kultúru nevynechávajú. Na začiatku novembra sa za ňou vybrali do

krajského mesta. V Divadle Jána Palárika v Trnave si 44 členov OZD Šanec Leopoldov pozrelo divadelné predstavenie Búrlivé

výšiny spracované podľa rovnomenného románu E. Brontëovej. Celodenné búrlivé počasie – vietor a dážď – len znásobil náš umelecký zážitok. Záverečným potleskom sme ocenili výborné herecké výkony umelcov.

Zaujímá nás však aj vedecko-technické napredovanie a preto sme sa vybrali po stopách energií do Energolandu v Mochovciach a vyplatilo sa. Zaujali nás nielen modely zariadení, ale aj výstižná prednáška, film, ba aj interaktívne exponáty či hovoriaci robot... V Bohuniciach mali možnosť prezrieť si vodný mlyn, obrovské vodné koleso a celé zariadenie na využitie vody ako zdroja energie.

V Brhlovciach sme sa zase vrátili o pár desaťročí späť a pripomenuli si život našich predkov. V už aj našej životnej skúsenosti sme ocenili ich vynaliezavosť a múdrosť – vytesať si do skál obydlia, v ktorých bola stála teplota.

(ab)

OBVINILI DVOCH MUŽOV, CHYSTALI ÚKLADNÚ VRAŽDU POLICAJTA

V lete vzrušil pozornosť obyvateľov mesta medializovaný prípad, keď operatívci

Národnej kriminálnej agentúry našli v trávnom teréne medzi Leopoldovom a Hlohovcom vecnú stopu, ktorá by mala byť dôkazom pripravovanej vraždy. Obvinili dvoch mužov, ktorí chystali úkladnú vraždu trnavského policajta. Ide o Petra B., ktorý bol zadržaný počas policajnej akcie Ráchel, a Romana Č., ktorý je momentálne vo výkone trestu pre drogovú trestnú činnosť. Obetou mal byť podľa Hamrana príslušník Pohotovostnej motorizovanej jednotky v pôsobnosti Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trnave.

„Ten motív je podľa mňa až zarážajúci,“ povedal na tlačovej besede bývalý policajný prezident s tým, že motívom pre vraždu policajta bola jeho práca, konkrétne účasť na služobných zákrokoch voči jednému z obvinených. Polícia v súvislosti s prípadom už v utorok 15. augusta vykonala štyri domové prehliadky, prehliadky iných priestorov a za pomoci vojakov aj miesta činu medzi Leopoldovom a Hlohovcom. Momentálne policajti vypočúvajú obvinených, svedkov a zabezpečujú ďalšie úkony. V prípade dokázania viny hrozí obvineným trest 25 rokov väzenia, prípadne doživotie.

(ag)

Aj keď Daša Libiaková žije v Piešťanoch, do nášho mesta sa často vracia

Daša Petrová má veľmi blízko k nášmu regiónu a hudobne je aktívna najmä v Piešťanoch. Dnes ju poznáme ako Dašu Libiakovú. Okrem toho, že nedávno oslávila životné jubileum (nar. v r. 1958) aj sa poprechádzala po Leopoldove. Nečudo, veď aj s ním sa spájajú jej hudobné začiatky. A to bola aj príležitosť, aby sme sa s ňou stretli a porozprávali. A aby si na svoje mladé roky strávené v našom meste zaspomínala.

Možno si ešte z prelomu 70. a 80. rokov spomínate na spevácke duo Dáša & Máša. Bolo to sesterské duo, ktorého súčasťou bola Daša Libiaková, vtedy ešte Petrová. Pod týmto menom nahrala pre rozhlasové vysielanie zhruba desať pesničiek. Všetko to bolo skladby populárnej hudby. Súčasnosť však pre Dašu je spojená najmä s jazzovou hudbou. V Piešťanoch pripravuje pravidelne rôzne podujatia, ktorých je súčasťou ako speváčka a hudobníčka. Ako nám pripomenula, cez Leopoldov dnes najčastejšie prechádza pri svojich cestách do Hlohovca alebo Nitry. „Myslím, že Leopoldov sa veľmi posunul vpred a už vyzerá naozaj tak viac mestsky,“ hovorí Daša.

Zamýšľa sa aj nad obdobím, keď ešte chodila do nášho mesta najmä na hudobné skúšky a stretnutia s muzikantmi. Vtedy vraj Leopoldov vyzeral skôr ako dedina, aj keď obchody na námestí evokovali skôr taký už mestskejší ráz. „Leopoldov má v mojich spomienkach zvláštne miesto. Pamätám sa, že ako malé dieťa som nevedela, čo je jeho správny názov – či Leopoldov alebo Mestečko, pretože v tom období sa názov Leopoldov ešte len vžíval a starší ho nenazvali inak ako Mestečko. Do Maduníc sme sa presťahovali, keď som mala desať rokov a do Leopoldova sme často chodili. Mali sme tam lekára a, samozrejme, boli tu aj obchody, ktoré u nás neboli,“ spomína Daša, ktorej rodičia boli učitelia, a tak sa stahovali z miesta na miesto. „Tu som si ako 15-ročná robila vodičský preukaz na malé motorky a o pár mesiacov potom som začala spievať s mojou prvou kapelou. Moja prvá kapela – bratia Filipovci – sa vtedy volali Energetik. Neverila som, že mi rodičia dovoľia spievať. Dodnes neviem, ako sa Janovi Filipovi podarilo presvedčiť môjho prísneho otca. Keďže som začala študovať na

Gymnázium v Hlohovci, doma som dostala jediná podmienku. Akonáhle si zhorším prospech, končí sa moje spievanie. Tak som sa veľmi snažila, aby som mala dobré známky,“ smeje sa Daša.

„Nikdy nezabudnem na deň, keď som prišla na prvú skúšku. Steny skúšobne boli oblepené plagátmi hviezd hlavne z rôznych hudobných časopisov, ktoré sa vtedy u nás vôbec nepredávali. Každý vtedy túžil mať doma na stene aspoň malý plagátik s nejakou superstar zo západu. Občas sa stretnem s Rudom Filipom, ktorý tiež žije v Piešťanoch a ešte aktívne spieva a hrá v skupine Váh River Band,“ hovorí Daša a pripomína, že Váh River Band je kapelou, ktorá má veľmi rada Leopoldov a často tu aj účinkuje.

Daša Libiaková takto spomína: „Po rokoch som odišla z kapely a začala som spievať s inými kapelami a iné pesničky. V našej rodine sme všetci štyria súrodenci mali veľmi radi hudbu. Brat Marián hrával v hudobnej skupine Blue Wings z Červeníka, a môj sen bol, aby sme my tri sestry spievali spolu, keďže nám spolu ladili hlasy. To sa mi nikdy nepodarilo, ale aspoň jedna z mojich sestier, Máša, sa nechala prehovoriť a niekoľko rokov sme spievali ako duo Dáša & Máša. Máša má dvojčku Drahušku, alebo ako ju všetci voláme Lotku. Tú sme donútili spievať so skupinou Omega z Červeníka. Občas sme ju aj odhovárali, aby v kapele zostala, keďže ju to až tak nebavilo ako nás. Jedného dňa definitívne oznámila, že končí a nech sa ju nepokúšame prehovárať, že je to zbytočné (smiech).“

A čo všetko si Daša Libiaková vybaví v spomienkach, keď sa povie Leopoldov? „Je to pre mňa aj železničná stanica. A spomínam si, že horšie to vždy bolo s odvozom do Maduníc. Dnes to málokto pochopí okrem mojich rovesníkov. Taxi služba fungovala len cez deň, mobility neboli, telefónne búdky nie vždy fungovali. Tak sa mnohokrát stalo, že sme chodili večer či v noci pešo do Maduníc, lebo sme nezohnali žiadny odvoz.“

Martin Jurčo

Šachová partia pre zábavu i poučenie

Biely: Ľubomír Ftáčnik

Čierny: Branislav Krajčovič

Turnaj: simultánna hra veľmajstra

Miesto a dátum: Športová hala Na Zábraní v Hlohovci 14. 4. 1989

Otvorenie: Kráľovská indická obrana (E97)

1.Jf3 Jf6 2.c4 g6 3.Jc3 Sg7 4.e4 d6

5.d4 0-0 6.Se2 e5 (6. - Jbd7 7.0-0 e5

8.Se3 c6 9.d5 c5 10.Je1 Je8 11.Jd3 f5

12.f4 g5 13.f:e5 J:e5 14.J:e5 S:e5

15.e:f5 S:f5 16.g4 Sg6 Georgiev vs.

Rasmussen, Plovdiv 1986; 6. - Sg4

7.Se3 Jfd7 8.Vc1 e5 9.d5 a5 10.0-0

S:f3 11.S:f3 Ja6 12.Sg4 Jdc5 13.Sh3

Dh4! Ivkov vs. Kagan, Petropolis

1973; 6. - c6 7.0-0 a6 8.a3 b5 9.h3

b:c4 10.S:c4 d5 11.Sd3 d:e4 12.J:e4

Jd5 13.Ve1 Db6 14.Dc2 Jd7 15.Jc3 e6

Hug vs. Kagan, Petropolis 1973) **7.0-0**

(7.Se3 Jg4 8.Sg5 f6 9.Sh4 Jc6 10.d5

Je7 11.Jd2 Jh6 12.f3 c5 13.a3 Jf7

14.b4 b6 15.Vb1 Kh8 Ivkov vs.

Bajasas, Petropolis, 1973) **7. - Jc6** (7. -

Jbd7 8.Dc2 c6 9.Vd1 De7 10.d5 c5

11.g3 Kh8 12.Sg5 a6 13.Jh4 De8

14.Ve1 Jg8 15.Sd2 De7 Korčňoj vs.

Romanišin, Brusell, 1986; 7. - e:d4 8.J:d4

Ve8 9.f3 c6 10.Kh1 d5 11.c:d5 c:d5 12.Sg5

d:e4 13.f:e4 Jbd7 14.Jb5 Ve5 15.Sf4 Tal vs.

Spasskij, Montreal 1979) **8.d5** (8.Se3 Jg4

9.Sg5 f6 10.Sh4 g5 11.Sg3 Jh6 12.d5 Je7

13.Jd2 Jg6 14.Ve1 Jf4 15.Sf1 a5 Čechov vs.

Kuzmin, Moskva 1986) **8. - Je7 9.Jd2** (9.Je1

Jd7 10.Jd3 f5 11.Sd2 Jf6 12.f3 f4 13.c5

g5 14.Vc1 Jg6 15.c:d6 c:d6 16.Jb5 Vf7

Ftáčnik vs. Z. Polgárová, T. Teplice 1985);

9.a4 a5 10.Je1 Jd7 11.Se3 f5 12.f3 Jc5

13.Jd3 b6 14.b4 J:d3 15.D:d3 a:b4

Korčňoj vs. Kasparov, Barcelona

1989; 9.b4 a5 10.b:a5 V:a5 11.Jd2 c5

12.a4 Jd7 13.Jb5 Va6 14.Va3 Kh8 15.Dc2

f5 16.e:f5 g:f5 Gulko vs. Reinderman, Las

Vegas 1999) **9. - Jd7** [9. - c6 10.d:c6

b:c6 11.b4 d5 12.Sa3 Ve8 Ftáčnik vs.

Tal, izt Manila 1990; 9. - a5 10.Vb1

(10.a3 Sd7 11.b3 Jc8 12.Sb2 Jb6

13.Dc2 Sh6 14.Sd3 Jh5 15.Je2 De7 16.Vf1

Vfc8 17.Jf1 c6 18.d:c6 S:c6 19.Sc1 Jf4

20.g3 Jh3+ 21.Kg2 S:c1 22.D:c1 Ftáčnik

vs. Georgiev, Pardubice 1994) 10. - Sd7

(10. - c5 11.a3 Je8 12.b4 a:b4 13.a:b4

b6 14.Db3 f5 15.b:c5 b:c5 16.Db6 Dd7

Ftáčnik vs. Sznapič, Praha 1985) 11.b3

Sh6 12.c5 d:c5 13.Jc4 Sg7 14.Sg5 Je8

15.d6 c:d6 16.J:d6 Sc6 17.Jc8 D:c8

18.S:e7 Jf6 19.S:f8 D:f8 20.Dc2

Ftáčnik vs. Smirin, Polanica Zdrój 1995;

9. - c5 10.d:c6 b:c6 11.b4 d5 12.Ve1

Ve8 13.b5 Se6 14.Sa3 Da5 15.Sb2 Je4

16.Jd:e4 d:e4 17.J:e4 c:b5 18.c:b5

Db4! Plachetka vs. Georgiev, ŠO Dubai

1986] **10.b4 a5** (10. - b6 11.a4 a5

12.b:a5 V:a5 13.Sa3 f5 14.Sb4 Va8 15.a5

b:a5 16.S:a5 Jc5 17.Jb5 Ja6 18.c5 J:c5

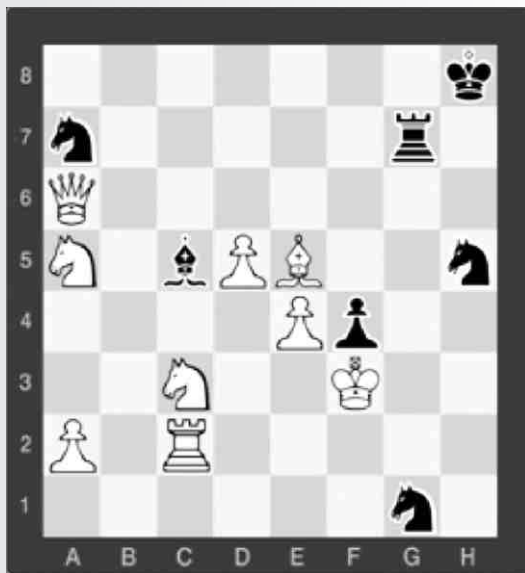
19.S:c7 V:a1 20.D:a1 Ftáčnik vs. Stonawski,

Tesco Open Prievidza 1997; 10. - f5

11.c5 Jf6 12.f3 f4 13.Jc4 g5 14.a4

Jg6 15.Sa3 Vf7 16.b5 Sf8 17.b6 c:b6

18.c:d6 Je8 19.Jb5 Sd7 20.Sb2 Df6

Ftáčnik vs. Akopian, Groningen 1991) **11.b:a5 f5 12.Jb3 f4 13.Sg4 h5 14.Se6+ Kh8 15.f3 Jf6 16.S:c8 J:c8 17.c5 g5 18.Vb1 Vf7 19.Sa3 b6 20.c:b6 c:b6 21.Vc1 b:a5 22.Ja4** (22.Jd2 Vb8 23.Da4 Vf6 24.Jd1 g4 25.Vc6 Kg8 26.Jc3 g3 27.Jc4 Je8 28.Va6 g:h2+ 29.K:h2 Jb6 30.J:b6 V:b6 31.V:b6 D:b6 32.Dd7 Db7 33.Dh3 +/-) **22. - Sf8 23.Vf2 g4 24.Vfc2 Vg7 25.Vc6 Ja7 26.Vb6 Jc8 27.Vbc6 h4 28.V1c2 Ja7 29.V6c4 h3 30.Kh1 Vc8 31.V:c8 J:c8 32.Dd3** (32.g:h3 g:f3 33.D:f3 Jb6 34.Jb2 De8 35.Vc1 Dg6 36.Ve1 Jh7 37.h4 Se7 38.h5 Dg5 39.Dh3 Dh6 40.Jd2 Jg5 41.Df1 D:h5 42.Jd3 Jh3 43.Df3+ Vg4 44.S:d6 S:d6 45.Jf2 J:f2+ 46.D:f2 Sb4 47.D:b6 S:d2 48.Vg1 V:g1+ -+) **32. - g3 33.Da6?!** (33.Df1 Dd7 34.Jc3 g:h2 35.K:h2 a4 36.Jc1 h:g2 37.V:g2 Dh3+ 38.Kg1 Jg4 39.V:g4 V:g4+ 40.f:g4 D:c3 -/+) **33. - Ja7?** [33. - g:h2! 34.g:h3 J:e4 (35.D:c8 Jf2+ 36.K:h2 Dg5 37.D:f8+ Vg8 38.D:g8+ K:g8 39.V:f2 Dg3+ 40.Kh1 D:f2 -+) 35.K:h2 Dh4 36.Df1 Jg5 37.Dg2 Jf7 -+] **34.Jc3 Jh5?** (34. - g:h2! 35.g:h3 J:d5 36.V:h2 J:c3 37.Df1 Db6 38.Vg2 J:a2 39.V:g7 S:g7 40.Jd2 Jb4 41.De1 Sf6 -+) **35.J:a5?? Dh4 36.S:d6 g:h2 37.S:e5 De1+?** [37. - Jg3+! 38.K:h2 h:g2+ 39.K:g2 (39.Kg1 Dh1+ 40.Kf2 g1D mat) Dh1+ 40.Kf2 Sc5+ 41.Sd4 S:d4 mat] **38.K:h2 Dg3+ 39.Kg1 De1+ 40.Kh2 Dg3+ 41.Kg1 Sc5+ 42.Kf1 h:g2+ 43.Ke2?!** (43.V:g2 D:g2+ 44.Ke1 Df2+ 45.Kd1 D:f3+ 46.Kc2 Dg2+ 47.Kb3 f3 48.Jc4 f2 49.Jd2 Dg5 50.S:g7+ K:g7 51.Jf1 Jg3 52.Db7+ Kg6 53.Da6+ Kh5 54.Jh2 Df4 55.Dc4 Se3 56.Dd3 f1D 57.J:f1 J:f1 58.d6 -/+) **43. - D:f3+ 44.K:f3 g1J** (Pozri diagram!) **mat.**

Aj šachový amatér môže niekedy za určitých podmienok poraziť profesionálneho šachistu, tak ako sa stalo v apríli r. 1989 v Hlohovci počas simultánky (hra jedného šachistu proti súperom na viacerých šachovniciach súčasne) bez časovej kontroly veľmajstra Ľubomíra Ftáčnika proti asi tridsiatke amatérskych šachistov z Hlohovca a blízkeho okolia. Podľa pravidiel pre takýto druh hry mal simultant (Ftáčnik) vo všetkých partiách biele figúry. Tiež si diktoval tempo hry. Ak pristúpil ku stolu protihráča, ten musel vykonať ťah; inak mu hrozila prehra. V dueli so stavebným inžinierom Branislavom Krajčovičom zo Sládkovičovej ulice v našom malom meste spolu rozohrali jeden ostrý variant kráľovskej indickej obrany (E97), v ktorom biely útočil na dámskom a čierny na kráľovskom krídle. Útok na kráľovskom krídle sa považuje všeobecne za nebezpečnejší, ale nemusí to znamenať, že čierny musí vyhrať. RNDr. Ftáčnik hral zo začiatku v rýchлом tempe, lebo kráľovskú obranu má výborne naštudovanú. Otvorenie prebehlo podľa šachovej teórie. Obaja sa pustili do seba ako dvaja kohúti na smetisku alebo boxeri v ringu. Preto partia mala pre oči prítomných divákov svoju príťažlivosť. V 33. ťahu vykonal veľmajster podozrivý pohyb dámou (33.Da6), po ktorom mohol získať Leopoldovčan rozhodujúcu prevahu. Až o tri ťahy neskôr bral bieleho pešiaka (36. - g:h2). Už po chybe Ftáčnika (37.S:e5), ale v prehratej pozícii, mu mohol Braňo zasadiť knokautový úder 37. - Jg3+, po ktorom by sa musel veľmajster ihneď vzdať. Väčší odpor mohol klásť Ľubomír po 43.V:g2, ale nakoniec dostal mat, a nie hocikaký, jazdcom, ktorý môžeme vidieť len v šachových štúdiách, čo sú umelo vytvorené skladby šachovými skladateľmi. Záverečnú matovú pozíciu (na šachovnici sa objavili až traja čierny jazdci a biely má dámu naviac) z napínaveho duelu profesionála s amatérom sme zobrazili na diagrame. O výsledku súboja dvoch mozgov sa však rozhodovalo v 35. ťahu, kedy by sa po správnom: 35.g:h3! a4 36.Jc1 g:h2 37.K:h2 Jg3 38.Jd1 J:e4 39.f:e4 Dg5 40.Df1 Dg3+ 41.Kh1 D:a3 42.Jd3 Jb5 43.J1f2 Jd4 44.Vc8 Vg8 45.Dd1 Sh6 46.V:g8+ K:g8 47.Dh5 Kg7 48.Kg2 f3+ 49.Kg3 D:a2 50.J:e5 Je2+ 51.K:f3 d:e5 52.D:e5+ Kh7 53.Df5+ Kh8 54.Dc8+ Kh7 55.Df5+ skončil pozičnou remízou opakovaním ťahov. Veľmi zaujímavá, bojovná i komplikovaná partia, ktorú odporúčame priaznivcom kráľovskej hry na podrobnú analýzu.

(GK)

Šachové okienko

Jednou z nezabudnuteľných a súčasne významných šachových osobností v Myjave a jej blízkom okolí bol **Ján Kročian** (* 28. 7. 1923 - 15. 6. 1996), ktorého nedožitie 100. narodeniny si pripomenuli priaznivci kráľovskej hry na Slovensku koncom júla. Poznali ho osobne aj viacerí leopoldovskí šachisti - seniori ako všestranného, ale aj vášnivého šachistu a tiež organizátora šachových súťaží v praktickom (hranom) i korešpondenčnom šachu. Aktívne hrával šach za miestny šachový klub v Myjave, ale tiež aj korešpondenčne. Ako prvý získal v r. 1996 titul "Čestný člen Združenia korešpondenčného šachu Slovenskej republiky".

V oblasti kompozičného šachu uverejnil asi šesť šachových skladieb (dvojťažky) v slovenských denníkoch [Práca (3), Hlas ľudu (2), Pravda (1)]. Prvotina sa objavila v šachovej rubrike v Práci 7. 11. 1948. Z jeho nie veľmi bohatej kompozičnej tvorby sme vybrali pre našich riešiteľov dvojťažku uverejnenú v dnes už nevychádzajúcom denníku. Biely začne a dá mat 2. ťahom! Pri jej riešení si treba všimnúť zdanlivé hry (keby začínal čierny): 1. - S:f4, J:f4 2.Se6, S:e4 mat a zvodnosť 1.J:e4? hrozí 2.Dg5 mat, 1. - S:f4, J:f4 2.Dh7, Jd6 mat, ktorá viazne na 1. - K:f4!.

Riešenie dvojťažky pošlite na e-adresu: casopis@leopoldov.sk alebo priamo na MsÚ v Leopoldove do 15. 12. 2023. Jeden vyžrebovaný riešiteľ bude finančne odmenený. Výhercom za správne vyriešenie skladby č. 68 sa stal Ivan Jarolín z Bratislavy. Ako výherca za správne vyriešenie skladby č. 69 bol vyžrebovaný Marián Červenka z Bratislavy. Blahoželáme!

Riešenie skladby č. 69 (Formánek a Kakabadze): Zdanlivá hra: 1. - Kh5 2.J:e5 Kh6 3.Jc6 Kh5 4.Jd4 h6 5.Jf5 e:f5 6.e5 f4 7.e6 f3 8.e7 f2 9.e8D mat; rieši: **1.Jd6!** Kh5 2.Je8 Kh6 3.Jc7 Kh5 4.J:e6 Kh6 5.Jc7 Kh5 6.Je8 Kh6 7.Jd6 Kh5 8.Jf5 h6 9.Jg7 mat.

V čísle 3/2023 sme uverejnili skladbu Formánka a Kakabadzeho a blahoželali sme spomienkovým článkom Bedrichovi Formánkovi, čestnému predsedovi Slovenskej organizácie kompozičného šachu a zároveň spoluzakladateľovi tejto organizácie, ktorý sa v júni dožil úctyhodných 90 rokov. Žiaľ, vtedy sme netušili, že to bude zároveň aj nekrológ. Bedrich Formánek nečakane zomrel 19. novembra. Česť jeho pamiatke.

Z veľkého množstva korešpondenčných partíí Jána Kročiana sme vybrali jednu, ktorú síce prehral, ale aj nemusel, keď sa bránil ako čierny španielskou hrou, v ktorej si vybral menej požívaný variant na prekvapenie svojho skúseného protihráča z Hlohovca, majstra ČSSR v kor. šachu, lebo rád hral hry, ktoré neboli v šachu veľmi obohaté a teóriou rozpracované.

Milan Manduch - Ján Kročian (IV. finále MSR - západ 1974/1975)

1.e4 e5 2.Jf3 Jc6 3.Sb5 Jge7 (Tento variant má v repertoári súčasná slovenská jednotka Jerguš Pecháč zo Žiliny.) **4.0-0** (4.Jc3 d6 5.d4 Sd7 6.d5 Jb8 7.0-0 Jg6 8.Ve1 Se7 9.a4 a5 10.S:d7 D:d7 11.Je2 f5 12.e:f5 D:f5 13.Jg3 Df7 14.Je4 0-0 15.Se3 h6 Rogers vs. YE Rongguang, Manila 1990) **4. - g6 5.c3 Sg7 6.d4 e:d4 7.c:d4 a6** (7. - d5 8.e:d5 J:d5 9.Ve1+ Se6 10.Sg5 Dd6 11.Jbd2 0-0 12.Je4 Db4 13.S:c6 b:c6 14.Dc1 Vfe8 15.h3 Vab8

16.b3 Sf5 17.Sd2 Df8 18.Jg3
V:e1+ 19.S:e1 Sd7 20.Je5 De8
21.Dc5 Ceškovskij vs. Drejev,
Moskva 1992) **8.Sa4 b5** (8. - d5
9.e:d5 J:d5 10.Sg5 Dd6 11.Jbd2
0-0 12.Jc4 Dd7 13.J:e5 Dd6
14.J:c6 b:c6 15.Ve1 h6 16.Sh4
Vb8 17.Sg3 Db4 18.S:c6 Sb7
19.S:b7 D:b7 20.b3 Vfe8 +/-)
9.Sb3 0-0 10.Sg5 (10.Jc3 d6
11.Jd5 h6 12.J:e7+ J:e7 13.Se3
a5 14.Dd2 Kh7 15.a4 Sb7
16.d5 b:a4 17.Sc4 c5 18.d:c6
J:c6 19.Sd5 Dd7 20.V:a4 Jb4
21.S:b7 D:b7 22.D:d6 D:e4
23.Sb6 Dd3 24.D:d3 J:d3
25.V:a5 J:b2 =) **10. - h6 11.Se3
d5 12.e5 Se6?! (12. - Sg4!
13.h3 S:f3 14.D:f3 f6 15.e:f6
V:f6 16.Dg4 Dd6 17.Jc3 Vf7
18.Je2 Vaf8 15.Vad1 Ja5 20.Sc2
Dc6 =) 13.Jc3 Kh8?! [13. - Ja5
14.Sc2 Jc4 15.Dc1 J:e3 (15. -
g5?! 16.J:g5!? h:g5 17.S:g5 Dd7
18.Sf6 Jg6 19.Je2 Kh7 20.S:g7
K:g7 21.b3 Ja5 22.Jg3 Vh8
23.Dd2 Jc6 24.f4 De7 25.Vac1**

Sd7 26.f5 Dh4 27.f:g6 D:h2+ 28.Kf2 Dh4 29.Sf5 S:f5 30.V:c6 S:g6 +/-) 16.D:e3 Jf5
17.S:f5 18.Vac1 a6 19.Je2 Vc8 20.Jg3 Sd7 +/-] **14.Vc1 Vc8?** (14. - Ja5! 15.Sc2 Jc4
16.b3 J:e3 17.f:e3 c6 18.Sd3 f6 19.e:f6 S:f6 20.Je2 Dd6 21.Jf4 g5 22.Jh5 Sg4 23.J:f6
V:f6 24.Vc2 Vaf8 25.Vcf2 Jg6 =) **15.Dd2 Jg8?** (15. - g5?! 16.J:g5!? h:g5 17.S:g5 Dd7
18.Je2 Sf5 19.Sf6 Kh7 20.S:g7 K:g7 21.Dg5+ Kh7 22.Vc3 Vh8 23.Vfc1 Jd8 24.Sc2 S:c2
25.e6 D:e6 26.Jf4 Vg8 27.J:e6 V:g5 28.J:g5 Kg6 29.Jf3 Sf5 30.V:c7 +/-) **16.Je2** (16.J:b5!?
a:b5 17.V:c6 Kh7 18.Vfc1 Je7 19.Va6 c6 20.h3 Dc7 21.Da5 D:a5 22.V:a5 Va8 23.V:a8
V:a8 24.Sd2 Sd7 25.Sb4 Sf8 +/-) **16. - Dd7 17.Jf4 Jd8** (17. - g5 18.J:e6 f:e6 19.Sc2 Jge7
20.h4 g4 21.S:h6 Jf5 22.S:f5 g:f3 23.V:c6 V:f5 24.V:a6 f:g2 25.Vc1 c6 +/-) **18.Da5**
(18.Vfe1 Kh7 19.Sc2 Sg4 20.Jh4 c5 21.d:c5 Jc6 22.h3 Se6 23.Vcd1 d4 24.S:d4 J:d4
25.D:d4 D:d4 26.V:d4 S:a2 27.Jf:g6 f:g6 28.S:g6+ Kh8 29.Sf5 V:f5 30.J:f5 V:c5 +/-) **18. -
Jb7?! 19.D:a6 c6 20.a4 b4 21.J:e6 f:e6 22.S:a4 Jd8** (22. - Je7 23.b4 Dc7 24.Dd3 Kh7
25.Jh4 Dd7 26.b5 De8 27.b:c6 Ja5 28.Vc5 Ja:c6 29.Dc3 Dd8 30.S:c6 +/-) 23.Vc2
(23.b4 Vc7 24.Sc2 Je7 25.Dd3 Kh7 26.Va1 Jf5 27.Sd2 Jf7 28.Va6 Va7 29.Sa4 V:a6
30.D:a6 Jd8 31.b5 c:b5 32.S:b5 De7 33.Vc1 Jh4 34.J:h4 D:h4 35.Se3 +/-) **23. - Je7
24.Vfc1 Vc7 25.b3 Va7 26.Db6 Vb7 27.Dc5 Va7 28.Sd2 Va6 29.Sb4 Jc8? 30.Jh4 Df7?!
31.Dc3** (31. - Ve8 32.Dd3 Db7 33.D:g6 Vg8 34.Dd3 Ve8 35.Sd2 Je7 36.Jg6+ J:g6
37.D:g6 Vg8 38.S:h6 S:h6 39.D:h6+ Dh7 40.Df6+ +) **1:0**

Starobylé otvorenie v španielskej hre (C60): 1.e4 e5 2.Jf3 Jc6 3.Sb5 Jge7, ktoré v

Skladba č. 70
Ján Kročian
Hlas ľudu 30. 9. 1971

Mat 2. ťahom (7 - 10)

minulom storočí hral rád aj dánsky veľmajster a experimentátor Bent Larsen, ktorým si čierny v 3. ťahu chráni pred bráním svojho jazdca na poli c6 (4.S:c6 J:c6 5.Jc3 Se7 6.d4 e:d4 7.J:d4 Sf6 8.Se3 0-0 9.Dd2 d6 10.0-0-0 Ve8 =) a súčasne pripravuje postup pešiaka d7 - d5. Vo 4. ťahu má biely výber z viacerých možností: 4.Jc3 (4. - Jg6 5.h4 Sc5 6.h5 Jf8 7.J:e5 J:e5 8.d4 Sd6 9.d:e5 S:e5 10.f4 S:c3+ 11.b:c3 De7 12.h6 Vg8 13.Df3 a6 14.Sd3 d6 15.Sa3 Df6 Bologan vs. Archipov, Moskva 1995), 4.c3 (4. - d6 5.d4 Sd7 6.Sc4 Ja5 7.Se2 Jac6 8.d:e5 d:e5 9.Sc4 Jc8 10.0-0 Se7 11.Jbd2 0-0 Baklan vs. Benjamin, Moskva 2001), 4.d4 (4. - e:d4 5.J:d4 J:d4 6.D:d4 Jc6 7.De3 Se7 8.0-0 0-0 9.Jc3 Stripuckij vs. Benjamin, N. York 2000) alebo 4.0-0, ako sa stalo v našej korešpondenčnej partii hranej vo IV. finále Majstrovstiev Slovenska - západ v rokoch 1974 až 1975. Zlom v dueli nastal v 15. ťahu, kedy mohol čierny vybojovať remízu v zaujímavom variante končiacim sa tzv. večným šachom: 15. - Kh7! 16.Je2 Sg4 17.Jf4 S:f3 18.g:f3 S:e5 19.d:e5 d4 20.Vfd1 J:e5 21.De2 Jf5 22.Sd2 Jh4 23.Kh1 Ve8 24.Je6 Df6 25.J:c7 Jd3 26.J:e8 V:e8 27.D:d3 Ve3 28.Df1 D:f3+ 29.Kg1 Dg4+ 30.Kh1 De4+ . O niečo lepšie ako 18. - Jb7 bol tah druhým čiernym jazdcom: 18. - Je7 19.D:a6 Sg4 20.Sd1 Jdc6 21.D:b5 J:e5 22.D:d7 J:d7 23.Ve1 c6 24.Sd2 Jf5 25.Sb4 Vfd8 26.Jh4 h5 27.S:g4 h:g4 28.J:f5 g:f5 29.Sa5 Ve8 30.V:e8+ V:e8 31.V:c6 S:d4 32.b3 Jf6 33.Kf1 Kg7 34.a4 Vb8 35.b4, ale tiež s výhodou bieleho. V závere súboja mal čierny klást mocnejší odpor (miesto 29. - Jc8) po: 29. - Vf7 30.Dc3 g5 31.Je1 Jf5 32.Jd3 Dc7 33.Sa3 Va8 34.Sb2 Db6 35.Db4 Vb7 36.D:b6 V:b6 37.g4 Jh4 38.f4 h5 39.h3 Sh6 40.Vf1 g:f4 41.J:f4 h:g4 42.h:g4 S:f4 43.V:f4 Kg7 hoci s výhodou bieleho, ale aspoň s určitou nádejou na remízu. Viacerými pozícnymi chybami v partii J. Kročian porazil sám seba, lebo takto sa to dosť často v kráľovskej hre aj stáva.

(GK)

časopis obyvateľov Leopoldova

Ročník: 37. Vydáva: Mesto Leopoldov. Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Hlohovská cesta 1818/2A, 920 41 Leopoldov; IČO: 00312703. Redakčná rada: Juraj Hladký – predseda, Mária Kusá, Kristína Bajtalová, Martin Jurčo. Telefón: 033/734 22 07. Fax: 033/734 23 88, casopis@leopoldov.sk. Vychádza šesťkrát ročne. Inzercia v redakcii. Nepredajné. Náklad: 800 ks. Tlač: VM-print Leopoldov. Distribúcia: Rozširuje sieť domácich predajcov. Evidenčné číslo: EV 4016/10, ISSN 1339-4290. Vyšlo: november 2023

PRIDAJTE SA K NÁMI!

DENNÝ STACIONÁR PRE SENIOROV

Ambulantná forma sociálnej služby pre seniorov v meste Leopoldov a v okolí.

PREČO SI VYBRAŤ NÁS _____

Čo ponúkame?

- Profesionálny a láskavý prístup
- Pohybové cvičenia a tréning krátkodobej pamäti
- Liečebnú a preventívnu starostlivosť
- Pracovnú terapiu a záujmovú činnosť
- Pomoc pri hygiene a sprevádzanie pri vychádzkach
- Bezbariérový prístup
- Príjemné prostredie
- Stravovanie

O DENNOM STACIONÁRI _____

Prevádzková doba

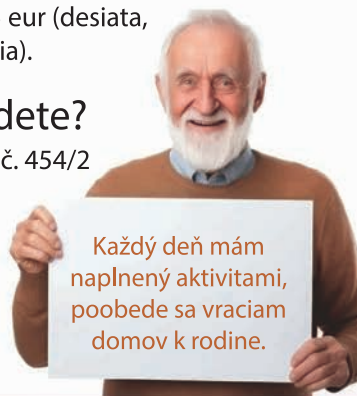
V pracovných dňoch od 7.00 h do 17.00 h.

Koľko to bude stáť?

Finačne je denný stacionár podobný ako opatrovateľská služba. Platí sa za sociálne služby a za stravu. Cena za sociálne služby za celý deň je 7,50 eur, za pol dňa je to 5,50 eur. Cena za stravu na celý deň je 6,25 eur (desiata, obed, olovrant, réžia).

Kde nás nájdete?

Na Štúrovej ulici č. 454/2
v Leopoldove.

Získajte viac informácií

+421/902 712 139

Foto první strana obálky: Juraj Hladký